

N. Gogol

Vjlenyy

БАШКИРСТАН ХАМЛЕКЕТ БАШКАР
ФРУНЗЕ 1939 ОАЗАН

•Addition Book

Н. В. ГОГОЛЬ

ЖЕНИТЬБА.

ПЕРЕВОД К. ЕШИМБЕКОВА

НА КИРГИЗСКОМ ЯЗЫКЕ

КИРГИЗСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ФРУНЗЕ 1938 КАЗАНЬ

N. V. GOGOL

ҮҮЛӨНҮҮ

EKI QЪJMЪLDAQIЪ EN
UQMUȘTUU OQUJA

Qotorqon: Q. Eșimbekov

QЪROIЪZSTAN MAMLEKET BASMASЪ
FRUNZE 1938 QAZAN

Кирг
Г 58

QATBŞUUCULAR

Agrafija Tixonovna — Soodagerdin wojoq çetken qız.
Arina Pantelejmonova — Ögej enes.
Fekla Ivanovna — Çene wolup çyrgen ajal.
Podkolesin — Qızmatç.
Kackarjov — Qırbusu.
Jajcnitsa — Carvacь cinovnik.
Anuckin — Qızmatçnan woşonoqon ofitser.
Çevakin — Morjak.
Dunjaşka — Yjde çyrgen qız.
Starikov — Soodager.
Stepan — Podkolesindin çigiti.

№2846

2365.

Çooptuu redaktor Bekensajev Ç.
Yezredaktor Gajfullin N.
Çooptuu korrektor T. Mamsakejev
Çağırma çooptuu A. Aralsajev

Teryygo 1/XII 37-ç. serildi Basuuqa. 11/II 38-ç. qol qojuldu. Çaqazdın formatı 60x92. Bir nasma tasuqta 48 400 tamqa. Bardıqç 2.75 nasma tasuq. Çarqazglavlit № B-106. Çarqazmazınas № 274.
(Qazan, № 1035-1937-ç.) Narjad № A-065. Tıraç 5000+125.

Qazan, ATSSR Tatpoligraf Mislavskaja 9.

I. KƏŞƏGƏ

(Bojdoq adamdın yju. Yj ici bulqanbç. Podkolesin çalqız turupkesin sorup. yjde kereaelte çatat).

Podkolesin — Çaradan-çalqız olturoqanda ojlonosuq. Qatın aloqın keletta turat... Çanbımaj, mında emne kep var? Kyn etken sajbın konylsyz, qız izdetip çene qıbr çyrgen emeni daqı çiberdim. Ajtqan-darımın bardıqı orundap kele çatat. Yc ajdan berı çenem da çyryp çatat. (Ojlonup) bras ajtam. Keede taqır adamdın özünə ar namız sıjaqtuu... (Başın kəteryp) — Stepan! aj Stepan! (Stepan kiret).

Çenem kelgen çoqru?

Stepan — Çoq, kelgen çoq.

Podkolesin — Kijim tıgyucy maşinecige bardıqı?

Stepan — Bardım.

Podkolesin — Emine dejt, kijimdi tıgip çatab?

Stepan — Tıgip çatat.

Podkolesin — Qancasın tıgıptır?

Stepan — Bir sırasın tıgıptır, torculuğun çanı qoloqı alıp çatat.

Podkolesin — Emine dejsin?

Stepan — Torculuğun qoloqı alıptır dejmin.

Podkolesin — Mırzañ bul kijimdi eminege tiktirip çatat dep suraqan çoqru?

Stepan — Çoq, suraqan çoq.

Podkolesin — Balkim mırzañ yjlenövy dep suraqan çoqar?

Stepan — Çoq, ec-ecteme ajtqan çoq.

Podkolesin — Sen vajqadıqı, anda menin kijimderimden başqa kijimder var beken? Al başqa kişildin da kijimderin tige turoqan koryndy ele.

Stepan — Oosa, iliny turoqan kijimder kəp.

Podkolesin — Menin kijimderimdin suknosu alardıqınan başqaraaq çoqar.

Stepan — Oova, sizdin kijiminzdin suknosunan kere alardьqь tyzygyrək.

Podkolesin — (Tura qalьp) Emine dejstn?

Stepan — (Cocup) Sizdin kijimderintzdin suknosu cuqa, ьaqьь taza dejm.

Podkolesin — (Qusanьp, ьambaьstap) ьaqьь. Mьndaj cuqa suk-nodon mьrzanь emine ycyn kijim tktiret dep suraьqan ьoьqu?

Stepan — (ьaqььraaj) ьoьq.

Podkolesin — Yjlenəy dep da suraьqan ьoьqu?

Stepan — (Qatuu) ьo-o-q, al tuuralu ooz acqan ьoьq.

Podkolesin — Menin qandaj tere ekenimdi, qajda qьzmat qola-rymdь ajtqan ьoьqarsьn?

Stepan — Oova, ajttьm.

Podkolesin — A, emine dedi?

Stepan — ьarajt. esimde bolsun, kənylgə alarmьn dedi.

Podkolesin — (Qusanьp) ьarajsьn, var emi. (Stepan ьoьqьp ketet).

Podkolesin — (ьaləyьz) Menin ojumca mьnavu qara kemzal qan-dajdьr kəzge kərynyktyu, durusuraaq volor dejm. Tigindej tyrdyy ala-nula kijimder qatcьlarəja, daraьasь təmen adamdarəja, syt emdilerge ьaraьat. Al emi mьndaj daraьasь ьoьqoru adamdarəja ete eske ala-turojansь?... emine decyy ele? tyu... unutup da qaldьm. ьaqьь səz ele. Ej, emne dese oьo desin. Nadvornьj sovet degen daraьa polkovniktin daraьasь menen varavar. Nadvornьj sovet voləqon adamdьn ijinde ьaləyьz əjana ceni voləojt (eьikti qarap) aj, Stepan, (Stepan kiret) ьtyk ьaltьrata turojansь vojoq aldbьvь?

Stepan — Aldьm.

Podkolesin — Qajdan aldbьn? Baja kynky men ajtqan Voznesen kəcesyndəky dykəncydən aldbьvьvь?

Stepan — Oova, oьo dykəncydən.

Podkolesin — Bojoqu ьaqьь beken?

Stepan — ьaqьь.

Podkolesin — ьtyk vojoq kərdyndьvь?

Stepan — Kərdym.

Podkolesin — Qandaj eken, ьaltьrajьvь?

Stepan — ьaltьraьqanda da ьaqьь ьaltьrajt eken.

Podkolesin — Dykəncy mьndaj vojoq mьrzanə emine ycyn kerek dep suraьqan ьoьqu?

Stepan — ьoьq.

Podkolesin — Mьrzanь yjlenəy dep daьqь suraьqan ьoьqu?

Stepan — ьoьq, ecteme degen ьoьq.

Podkolesin — (Ojlonup) Ei... li... ьarajt, var. (Stepan ьoьqat.)

ьtyk adaməja kemcilik keltirəejt qo. Biroq ьaqьь tigiləej, ььjraəqan vojoqu ьep-ьeerde volup, kəzge kərynyksyz volup tursa, qadьr-urmatьn voləojt. Oьondojlor var... Artьqca ьtygyndyn mьqtarь ьarьrəlsaj, butundu oorutup, aqsatьp ьoor qьlьp ьiserse andan ьaman daьqь ьoьq. Andaj volso qantip ььdajmьn. (Eьikti qarap) Stepan! Aj, Stepan! (Stepan kiret.)

Stepan — (ьasьp) emine vujrasьvь?

Podkolesin — Tigilgen ьtygyndь mьrzanьn butun əjkəvəsьyn dep ьtykcyge ajttьvьvь?

Stepan — Oova, ajttьm.

Podkolesin — Emine dedi?

Stepan — ьarajt dedi. (Bulqunup ьoьqьp ketet.)

Podkolesin — (ьaləyьz oturup) Yjlenyy degendin əzy oəojluq menen volo qojcu ьumuь emes qo. Aldəqь kerek, bul daьqь kerek, tert tylygyndь ьaj volup tursa, qandaj ьaqьь. ьarəqьtəqьn əzy ajtuuəja ьenil, atqaruuəja oor ee? (kəzyn alajtьp eki ьaqьь qarajt) Stepan, oь Stepan! (Stepan qatuu ьasьp kiret). Men saəja birdeme ajtajьn dedim ele.

Stepan — (Antəndap) Kempir kelip qaldь.

Podkolesin — (Qorqup) Ja, oьondoju, veri ьaqьr, ьaqьr emese. (Stepan ьoьqat) li... Bul ьumuь... Bul ьumuь qьjьn ьumuь. (Fekla kiret) A, Fekla ьene qoь keliniz, amansьvьvь? Deniziz soovu? Al... Qandaj? orunduq al, otur. li, qana ajt, qandaj? Emine voldu? Atь kim voldu? Melenajьvь?

Fekla — Agrafija Tixonovna.

Podkolesin — Oova, oova, Agrafija Tixonovna. Durus. Bir qьrə ьaьaəqan qartan qьz ьoьqar.

Fekla — ьoьq, ьoьq degen soə ьoьq. Bul qьzəja yjlenən. ьygyrlyk qьlasьn. Kyn sajьn maqtap oturarsьn.

Podkolesin — (Ojlonup) Aj ьeneke, sen qalp ajtьp oturasьn qo.

Fekla — Uьunca ьaьqca kelip oturup, qalp ajtьp maəja emine voluptur, qalьrtь it ajtsьn.

Podkolesin — ьasaləasь, yj-ьajь qandaj, qajta bir ajtsь?

Fekla — ьasaləasьnьn əlcəmy təmənkьdəj: Moskvənьn ner ьaəqьnda astь-ysty eki qatar taь yj var. Anьn tegereginen kele turojansь pajdalar vujrasьsьn esep-qьsavь ьoьq. Yjynyn mьndajьndaəqь bir dykə-nynyn əzyne əjana 7 ьyz som verip, birəə uvaqtləuu alьrtьr. Ar nersə qojo turojansь podpolunyn əzyne dalaj ьurt qьzəqьp ьyret. ьoьqactan qoozdop turoquəqan eki yjy var, birəə qalьvь menen ьoьqac. Birəəynyn

Kackarjov — Tamaşa qıbr çatam. Ec nerse volsojt.

Podkolesin — Bul emine degen tamaşa, qorqqonumdan esimdi çaja alvaj oturam, kyzgyny da sındırdım. Munuñ qandaj ekenin da aile alvajm. Mınavı özy angılıjskij magazinden alnoñan kyzgy voluucu, bekerden kelgen emes ele.

Kackarjov — Boldu emi, men saña kyzgy taar alıp kelip berejtin.

Podkolesin — Oova, tavasın o, senin kyzgınydı bilem. Bajasıñ betiñdi toqson qubultıp, ырçajtıp-төрçajtıp qartıñ qıbr көrsөтүүcy kyzgıny?

Kackarjov — Menin saña acuulana turoñan çerim var, sındırdıñ dısuñdan çasırtañın emineñ? Qatın ala turoñan volupsın o?

Podkolesin — Qoj, anı, saña kim ajttı? Çaloñan. Al çönynde qavarımda çoq.

Kackarjov — Ajaq aldında turat. (*Feklanı көrsөтүp*) Mınavı kişinin kim ekeni belgilyy, anın eminesi var? Çarajt çasıra turoñan ectemesi çoq. Qatın aluu, toj qıluu ata-avanan saltı. Bardıq çumuştı men özym vaşqarajın. (*Çalt Feklanı qarap*) Qana dañ ajta turoñanın varı? Ajta qoj, tərönyñ qızı, qaranın qızı? Atı kim?

Fekla — Agrafija Tixonovna.

Kackarjov — Agrafija Tixonovna. Arqı atası Borıñdu qılu?

Fekla — Соң көрөстүн qızı.

Kackarjov — И, tetigi altı dykөndyn qatarında qızı?

Fekla — Çoq, qumduunın çanıñda qızı samın burcında.

Kackarjov — Basa oşol samın burcında qızı dykөndyn çanıñda qızı çoqaj yj o?

Fekla — Al emes. Pıvonoj patvolunın sındında.

Kackarjov — Qandajca pıvonoj patvolunın sındında? Emese men munu bile alvajm.

Fekla — Burca qaraj vasır buruloñanda aldında bir kicinekej butke var. Butkeden öte berip sol qolojo burul. Taq aldında murunqu saadattar menen birge turoñan maşınacın yjne kirve, anın ar çaqıñda qızı ekinci taş yjge kir. Mına oşol yjde Agrafija Tixonovna turat. Dal oşojo varasız.

Kackarjov — Eñ çaqş. Men emi varıñda çajlaştıram. (*Oñdolup*) sen emi yjne vara ver. Emi senin keregin ancaldıq emes.

Fekla — Apej, emine ycın? Tojdu özyñ ele vaşqarajın dedin bele?

Kackarjov — Oova, özym ele. Sen emi arada volsoj ele qoj.

Fekla — Bul qandaj ujatsız adam ele. Bul erkekerdin çumuştı emes, bul çumuştan ылаaq çyr.

Kackarjov — Bar, var! Demin icinde volsun. Ortodo volso. Öz qolun öz oozuna çetsin. Taqandı көтөр.

Fekla — Birönyñ nasibin çulup çep, ujatsız neme eken o, kirispej turoñan işke kirissti ee. Munuñdu bilgende saña ajtuumda beker eken. (*Төврөлар acuulanı çygyр çoşır ketel*).

Kackarjov — (*Podkolesinğa*) Qana qurbum, bul çumuştı keciktirbejli, varaldıq.

Podkolesin — Men o-o, men ali çaj-ancejin, menin ojum oşontsek qanteer ele degen.

Kackarjov — Munuñ beker. Çen ele nazdanvaj ele qoj. Men saña çurt uqqandaj qıbr turup bir qatın alıp berejtin. Sen ekövyz turtuura senin qolugtundun yjne varaldıq. Sen көryp al, oşentip çumuştı ытырөlyk.

Podkolesin — Men, sen azır varuşa?

Kackarjov — Ajlanajın aj, saña emine voldu ancaldıq? Özyñ ojlop көrcy, senin qatınındın çoqtuonın volon rajda qana? Yjnydy qaracı, qajı çeri kelisip turat. Tazalanboñan, ötykөryndyn çatqan tigi. But çuuj turoñan cıларcınındı qara. Ystөlyndyn ystөndөky kirlerindi, tameklerini qara! Çana senin çatqanın da mınavı. Aq çajdıñ uzun kыnynde çambaştap.

Podkolesin — Bul durus. Tartıp degeñ-mende çoq. Anı özym da bilem.

Kackarjov — Senin alıñ mınavı, qatın qanteer eken? Sen ali ectemeni da bilbejtin. Mınavı çerde çumşaq orunduq turuu kerek, mınavı çerde kicinekej kucyk, mınavı çerde kicinekej vaqta qızı ujada sajrıj turoñan quş çana ar tyrlıy dyjne qol өnөrlөry, aj, özyñ bir ojlop qaracı! Maselen sen divanda çatasın, çımbıja kыlyp, varaldıq vasır suluu kelincegin çanıña kelip oturup, saña qolun verdi.

Podkolesin — (*Qıvanıp*) Aj sajtın aj, bir ojloñondo durus ele o. Syttoj appaq, qojondun şajrañında bir qoldoru volot...

Kackarjov — Eminesin ajtasın, sen alarda oşondoq qol qana volot dejsin, qurbum alarda... eminesin ajtasın, alarda „cort znajt“ emine çoq dejsin.

Podkolesin — Men çanımda çaqş suluu kelincek oturoñan çaqş көрөm.

Kackarjov — Mına ajtradımbı, eñ ajañında özyñ da ottoj vaştadımbı, emi çumuştı vaşqaruu qana qaldı. Sen taqır ectemedен alaqız volso, toj, aşının vardıñın men özym vaşqaram. Şamponskıjden bir diuçunadan kem aluşa volsojt. Sen emine desen oşol de, qızıl araqtan da çarın djuçuna aluu kerek. Sevevi, kelinceginde ege, çeneleri, quda

qudaşyňlar bar sýňar? Alar çen ele ojnoj bere turojan adamdardan emes sýňar. Tamaqy taşy turojan menin bir malajm bar, eñ ele şamdaşaj. Çyrgenynö köz ileşpejt. Al eki saatta tojojuzat da qojot.

Podkolesin—Oj sen özün toj volordun aldndaşyşaj volup, qyzuu kirişip bara çatasñ ojo.

Kackarjov—Ii, eşentse qantet ele? Kijin volo turojan emine çeny bar? Sen kengon çoq beleç?

Podkolesin—Meni, çoq... Men daşy konyr volojonum çoq.

Kackarjov—Maşa oşoncoluq kerek volso, senin ajtqanña toluq qojuldum degeniç şana?

Podkolesin—Men oşentse çaman volnos ele şana dedim.

Kackarjov—Ajlanajm aj, viz mñnda çumuştu çaqñdatyp qojup oturavş. Emi da saşa qatñduu turmuş şajyqtavajm?

Podkolesin—Emine ycyn şajyqtavajt?

Kackarjov—Emi emine kerek, anan emine voldu.

Podkolesin—Ec-ecteme volojon çoq. Çaloşy şana bir tyrdyy şumduq.

Kackarjov—Eminesi şumduq?

Podkolesin—Qandajca şumduq volvosun. Bygynky kynge cejin qatñşy oturojan adam, tez arada qatñduu volup qalmaşy.

Kackarjov—Al mña, senin uşunuç ujat emespi, men emi seni menen cñndar syjšeşojncy. Ata menen valanñ ortosundaşy volo turojan maseleni ajtajm: maşa qaraşajandaj volup, özünö bir qaracş, al şana eminelor konyner eken. Dyjnöde ttriciliktin maanisi eminede? Bir yjde çaloşy turupkenen vaşqa qara qylar ectemen çoq. Emi sen mñndaj qyl, senin mañdajmnda ojnojşon çaş valdar çyret. Biröe, eköe şana emes, kim vilsin, veş, altoovu alar. Saşa vular eki tamcş suu şajyqtuu. Mñakej sen özün nadvornaj sovettin qyşmatkerisin. Çe volvosu bir tereşyn. Qudaj vilsin kim ekeniçdi, oşentip turojanda ojlocu, çanaqş çanñnda çyrgen kicinekej valdarñ, tere-terecykteryn, ekspediterlerin çanña kelip tura qalyr, icko çumşaq qoldoru menen senin çaaq-şaqaldarñdy tñmalap, tartqylar ojnojt. Sen qarojan dövöcö valrydar, ar-ar-ar dejšin da oturashñ. Oşondon artyq emine qyşyç izdejšin? Degi özün ele ajty.

Podkolesin—Alar qaz-qaz turup aloşandan kijin, tentek nemeler dyjnöndy vydyrup, qaoşadaryñdy casyp, vñ-cñt qylat qo.

Kackarjov—Tentek volso, tentek volsun, vardyşy da saşa oqşor tuulojan valdar. Ker mña uşunda.

Podkolesin—Bir qarajanda qyşyç ele ojo özy. Çaman tuvanaç itterce kyçyktory dal özymböj volup turat ee?. Ja.

Kackarjov—Qyşyç volojondo qandaj? Alsette qyşyç. Çyr qana varalyç.

Podkolesin—Barsa varalyç.

Kackarjov—Oj Stepan, qana mñzandñn kljmderin şdam alyp ver.

Podkolesin—(Kyzgyş qarap kijinip çatyp) Menimce aq kyr memdy kijgenim qandaj? Durus volotqo dejm.

Kackarjov—Çarajt, qajşmñşy volso da volot.

Podkolesin—(Çaqaşñ salñnyr çatyp) Ant urojan kir çuup çyrgen qatñdardñn çaqalarñmñdy konyldögydeç qylar ötyktöşegonyn qaracş. Oşol ele vojdon. Aj Stepan, sen oşoşo ajtyr qojcu. Al ez qatñ mñndan arş klrlerimdi mintip çuuy turojan volso. völek vřeege çuuduramñn dedi de. Kirdi çaqşylar ötyktöşny mñndaj qojto turup, oşol neme çigitter menen ajlanşşqandy çaqşy kere turojan sýňar.

Kackarjov—Qana azamat, vol şdam. Kecke vartanyp-tartavaj

Podkolesin—Qazyr, qazyr. (Şlapaşñ kijip, mcelejin alyp, vaşyp bara çatyp), veri qaracş dos! Sen özün ele varyp kelsen qantet.

Kackarjov—Ii, anş qajdan tartñn daşy? Bajquş, şorduu esin sýşyşy kettivi? Al men varojanda emine voldu. Qatñdy kimimiz alavş. Meni, seni?

Podkolesin—Ras ajtam, varojmnda kelşey turat. Çe erten ele barsaq qantet.

Kackarjov—Taqyr bir vajquştun özy ekensin. Denin taza volvosu kerek. Qubanoşanñndan uşuntip oturashñny?! Emi ele adam şajyqtuu volup kijinip alyp, qajta daşy varvajmñn dejšin. Emi kim volosun? Dylej donuz volosunvu?

Podkolesin—Oj sen emine ycyn uruşaşñ, sul qajşy qyşyşyñ? Menin saşa emine zñjanm tijdi?

Kackarjov—Aqmaq, aqmaq ittin varyp turojanñ, munu saşa kim volso da ajtat. Ekspeditir volson daşy sendej aqmaq adamdy kergon emesmin. Men kim ycyn tñryşam, bir sen ycyn emespi? Tim ele özün acuuu caqşyşy alyp oturashñ. Çatqan bir ant urojan vojdoq ekensin. Degi ajlanajm özün ele ajty. Sen uşul oturuşunda kimge oqşor oturashñ? Menimce crik qalpaç... daşy bir top ker ajtar elem, ujat. Sen qatñşñ. Qatñndan da tömöşyn...

Podkolesin—Oova özün dale degele oñundasñ. Sen mñnda kimdin aldnda oturojanñdy vilesiniç? Emine ycyn varalaqtajşñ.

Kackarjov—Seni çemeleşegende qantejin. Sen uşuntip turojanda kimdin acuuu kelşeyt. Seni çyndöj tñtuuşa qolu varvajt. Çar-çaqşy adamşñ, çaqşy neetke kirleşip, qatñn aluşqa vel vajlap kirleşip oturashñ da, eñ ajaşynda qaqqan qazyqqa oqşor, turdun da qaldñ.

Родкоlesin — Макул барајын, ансалық емінеге вақырасың.

Каскариов — Баятадан ұшунтрејсиңи (Stepano) Вағыр қалраоы менен шінелін алыр бер.

Родкоlesin — (Eşiktin aldına kelip) Қарырај еміне деген асылуу адам еле. Муну менен сыјлөсууын өзү да қыјын. Тақыр еле сөз уқрай, адамды зекір уруша берет.

Каскариов — Қарайт емі болду, мындан ағы уруспайм. (Ekөө тең ceteleşip cыоыр ketiшет. Stepan boorun tьrtap kylyp qalat).

КӨШӨГӨ.

II. КӨШӨГӨ

Agrafija Tixonovnanın yjy. Eskice qоstdolup, қақыс қасалқан. Agrafija qartadan telge tartap oturat.

Agrafija — Arke, daqь қол көрнет. Мына балтанын тыру. Қызыр туроған сьјақтыу, кез қақыс... Сыјысу қатуу... Сол қақырнан найзанын тыру қаттақ қыргызыр қардам көрсетыр турат. Біроқ бир қелмоқыз душман екі ортоқо аылық салыр тоқтотур турат. Таарыныр текері қарайт.

Arina — Najzанын тыру кім екенін билестіңи?

Agrafija — (Bulqunup) Bilbeјim.

Arina — Men kім екенін билем.

Agrafija — Al kім?

Arina — Kez mal sata turoған қақыс көреқ Altkseј Dimitrovic Starikov.

Agrafija — Emineden saјsanda al emes. Al emes.

Arina — Talaşpa Agrafija, talaşpa! Cacy vuurul. Najzанын тыруға қарақанда андан ваққа ес кім емес.

Agrafija — Қоқ, ал емес. Najzанын тыру менімсе ақ сөк. Көреқке найзанын тыру болуу алда қайда.

Arina — Aj Agrafija aj, атаң Tixin ramatлық тыру болсо, бул сөзды қе ајтар елен, қе ајтпас елен. Атаң ramatлық бул сөзүнды уқса устөлды бир муштар, көреқке барууға ујалоған кіші қурсун, қызымды полковникке да бербејмін, бере туроған кішілер бере берсин. Баламды андај қызматқа да бербејмін. Көреқ ваққалар сьјақтыу радысаға қызмат көрсетрејсы деп муштумун тоқмоқты қылыр устөлды қојур-қојур қалар эле. Қақыра туроған емінеси бар. Енен ramatлық атаңдын оқол таяраңнан өлды. Болвосо дақыс бир несе қыл тірілік қыла туроған эле.

Agrafija — Tiginі menin kyjөemde oқondoј асылуу болсо дејсини, қоқ, мен көреқке барбаймын.

Arina — Alekseј Dimitrovic андај емес қо.

Agrafija — Barбайm degenden kijin barбайm. Alekseјdin saqaly

attən çem vaştəyındaj. İcse, çese tamaşə saqalınan salaa-salaa volup aqəp turat. Çoo-çooq varvajm.

Arina — Al emese çaqşə aq səokty qajdan tabuuvuz kerek. Kəcədən qədbərp izdesən da tava alsajsən.

Agrafija — Fekla izdej. Naqşəz suluusun taap verem dep uvada qıbdə.

Arina — Al qalp ajtat.

Fekla — (Kiret) Aj Arina aj, nekərgə vırəəgə çala çavştəroğandan eminə çuqat.

Agrafija — İj, çenemdin əzy da keldi. Qana syjə taptıvə?

Fekla — Taptıv. Bar, var. Andan kərə qamına ver. Kəkyrəgym acşəp turat. Çanəna çaqın oturajın. Senin tapşırılın vojunca varva-
oğan çerim qaloğan çoq. Bytyn kensalardə, qarool turoğan yjlərdyn vardəyən araladəm. Qaj vırəelery sen mastan kempir „qatın alıp verem dep çəratradə“ dep əzymdu savar qojo vərə çazdadə. Men daşə ajanəjan çerim çoq. Men qəzdarəmdən çumuşun oğana vılem. Acuulanşaj ele qoj. Ajtəqənərdə orundooro qolumdan kelet dedim. Əndyy kyjəelər taptıv. Alar azər uşunda kelet. Aldə menen qavar qıljən dep keldim.

Agrafija — (Cocup) Bygynəv? Fekla çədem aj, men qorqomun.

Fekla — Qorqoj ele qoj ajlanajın. Anən eminesinen qorqosun? Kelet, kərət andan vaşqa ectəme çoq. Bolvojt eken ketışet. Sen daşə kəryp qalasən.

Arina — Tapqan adamdarəndə tandamaluulardanə?

Agrafija — Qanca kyjə tapqansən?

Fekla — Beş-altı kişi.

Agrafija — (Cocup) Qarəraj.

Fekla — Ajlanajın anən eminesinen qorqosun, tandoşən vırin-
vaarə çaqpasa da vırə çəqar.

Agrafija — Aq səoktərdəny?

Fekla — Tujaşənən vəri aq səok. Məndaj aq səoktərdy izdep tabuu daşə qıjın.

Agrafija — Qandaj, qandaj qana ajte?

Fekla — Çaqşə adamdar. Bırincsi Baltazar Baltazarovic Çevakin degen kişi. Murun deñiz askeri voləon. Tur-tuura saqə vıajəq. „De-
nesi toluq volsun, arəqçəraj ac kysən əndyy ajal maşə kerek emes“ dedi. Ettyy, suluu dedim ajtor, Ivan Pavlovic degen vırəə var. Əzy çoon, qursaqtuu adam. „majda-varat uşaq-teegin məndaj taşta. Men ala turoğan ajaldən çasoo-çavdəy çana əlyy vujumu qanca? tıry vujumu qanca“ dep suradə ele. Men ajtsam, qalpaştəşə mastan kem-

pir dep əzyme kyrs-tars etip ajtraoğan səzdery qaloğan çoq. Anən ajtəqənən men ajta alsajmən. Taqər ele ujat səzderdy ajttə. Menimce oşol vırəə con tərə çəqar dejm.

Agrafija — Daşə kim var?

Fekla — Daşə Nikanor Nikanorovic Anuckin degeni var. Aj emi-
nesin ajtajın. Çaqşə çigit. Eerdi vojtəojup. Tim ele ojməqtoj. „Maşə çaqşə tarajaluu ajal kerek Fransuz tilin vıle turoğan volsun“ dedi. Çumşaq kənyldyy, kici pejl nemis tuqumunan səjaqtanat. Əzy çana kəzge syjkymduy. Şəjraqtarə uzun, nicke.

Agrafija — Çoq, maşə məndaj syjkymduy adamdarəndə keregi çoq. Aldə qandaj vıbejm. Men qəzəqqandaj tıry çoq kərynet.

Fekla — Uzun menen tuurasə vırdej kişi kerek vılsə, İvan Pavlo-
victi al. Məndan əndyyşy tavılaajt. Mərza deseñ mərza. Mənanu eşik-
ten arəq vatəp çəqat.

Agrafija — Çaşə qancada?

Fekla — Ali çaş. Elyy çamasənda var. Balkim andan da kemtreek. Elyygə kele elek çəqar.

Agrafija — Familjasə kim?

Fekla — Familjasə İvan Favlovic Jajcnitsa.

Agrafija — Bul eminə voləon familija?

Fekla — İj, familija.

Agrafija — Qudaj saqtasən, aeri qara! men oşoqə ajaldəqqa var-
sam menin familjam Agrafija Tixonovna, Jajcnitsa voləvu. Taqər uqra-
oğan at eken.

Fekla — Orusta məndan da qudaj uroğan familjaluu kişilər volot. Tim ele uşə qalsən yrejnə ucat. Munun familjasə çaqpasa Baltazar Baltazarovic Çevakindi al, çaqşə kyjəə.

Agrafija — Casənyən əny qandaj?

Fekla — Casə əndyy.

Agrafija — Murdu qandaj?

Fekla — Bardəqəz əz qalvəənda. Acuulanşə. Yjynde çəloşəz çyşm tarta turoğan trupkesinen vaşqa ectəmesi çoq.

Agrafija — Daşə kim var?

Fekla — Cınovnik-Aktiv Stepanovic Fantelejev degen vırəə var. Bıroq azəraaq kekeç neme. Ajvəə ele uşul.

Arina — Bu qandaj əzy, vaarə ele cınovnik volup ketti. Araq icip mas volculardan emespi?

Fekla — İcet, nadvornəj sovetnik voləondən kijn qantıp icpej qoj-
sun. Əşəntkəndery menen çooş, momun adamdar.

Agrafija — Emese keregi çoq. Menin kyjəəm mas voləoj ele qojsun.

Fekla — bqtəjar əzyndə, çaratpasan qalsən. Başqa birəəny tanda. İcə anda-sanda es aluu kyndəryndə ice turoqan cəqar. Dajəm ele mas volup çyrəəs.

Agrafija — Daqə kim var?

Fekla — Daqə birəə var. Birqəq al tigindej... Çarajt, əzynyky əzyne. Bul vaarənan da kərynyktyy.

Agrafija — Al kim?

Fekla — Al tuuralu men ajtajən degenim da çəq ele. Al nadvor-nyj sovetnik qursaqə oor kışi. Qudaj ətlet yjdən syjrəp cəqara alaajsən.

Agrafija — Daqə qandajə var? sen bulardən vəşəəny əqana ajtən. Altoo voluuqə kerek ele əq.

Fekla — Çetışer ajlanajən, çana cocup kettin ele əq. Bular azə?

Arina — Senin aq səəktəryndyn keregi emine, altoo birigip bir kəpəşkə çetpejt.

Fekla — Çəq andaj emes Arina, vajqap kərgyn, kəpəşkə qara-əqanda aq səəq artbq.

Arina — Eminesi artbq. Sen tigl Aleksej Dimitroviçti ajtsəq ajt. Tim ele qunduz tətətəjdı cəkəge kijip, canaqə tyşyp sajrandəp çyret.

Fekla — A, aq səəq ijinine cendertip, znaktarən taqənpər, çoldo kele çatsa, kəpəşty çoldon məndaj tur denejəi. Çe volsozo, kezdeme satəp turoqan kəpəşkə kelip varqəbitarəndən çaqşəsnən vərdeşe kəpəş qəjrbəcəqtar mənəkəj taqşər, mənəkəj denejəi. Aq səəq kəpəşty, naa-ndan neme. Baş kljimtindi al dese, kəpəş baş kljimin alat.

Arina — Kəpəşter kezdeme satpasa, aq səəktəryñ çəlanac qalat.

Fekla — Aq səəq kəpəşterdy muuzdap əlyret.

Arina — Kəpəş aq səəktyn ystynən palitsijaqə arəz veret.

Fekla — Aq səəq kəpəştyñ ystynən ministirge arəz veret.

Arina — Kəpəş kubernatərqə veret.

Fekla — Al aq səəq.

Arina — Beker ajtasən, veker. Gubernatr ministirdən cəq. Kez kelgende aq səəktəryndyn vəşən alat. (*Təştan qəqəquroo şəldərajt*) Eşikke birəə keldi.

Fekla — Ee, çanaqəylar cəqar.

Arina — Alarən kim?

Fekla — Kyjəələr əqə dejm.

Agrafija — (*Cocup, qatuu vaqəbrəp*) Qarəraj.

Arina — Olujalar aj, kynəəvyzdy keçire kər. Yjdyn ici çəjələqan çəq. (*Ystəldyn ystyndəky nerselerin qoluna qarmap, şəşqalaqtar*

çygyret) Təstərqən, təstərqən, ystəldyn ysty tim ele kirge tolup qaləp- tər. Dunjaşka! (*Dunja kiret*) bidam təstərqən aləp kel Dunjaşka!

Agrafija — Apataj aj, men qantem, ystyndəgy kəjnəktərym çuqa ecteme emespi?

Arina — Ajlanajən durusuraaq kljin, (*Arə-şeri çygyret. Dunja təstərqən aləp kelet. Eşiktin aldənən qəqəquroo şəldərajt*). Bol, bidam dajarda.

Agrafija — Apataj aj, menin kəjnəktərym ytykkə salənsəptər.

Arina — Ajlanajən aj, mas qara qıləa. Başqasən kljin.

Fekla — (*Çygyryp*) Agrafija sen eminege kljinşejstə? Bol bidam (*qəqəquroo şəldərajt*). Tiginkej alar kytyp turat.

Arina — Dunjaşə aləp kire qəj. Azəraaq kyte turuşsun. (*Dunja cəqəbr eşik acat*). Yjdəvy. Yjdə. (*keliniz degen yndər cəqat. Yjdəgylər talə-şəp şəqəaləşat*).

Agrafija — (*Şəqə etip*) Qarəraj emine degen çoon kışi.

Fekla — Kele çatat, kele çatat. (*Ycəə tən ikinci yjgə kirip ketet Dunjaşə menen Jajcnitsa kiret*).

Dunjaşka — Uşu çerge kyte turunuz.

Jajcnitsa — Kyte kyte turajən. (*Dunja cəqəbr ketet*). Departte-mentten əir əqana mynətkə dep cəqətm ele. General ekspeditir qajda ketti dep surap qalar vəkən. Ajal kərgəny ketti desese çaqşə völdə əq. Oşontse da çəzəp aləqan qəqəzdarəmdə oquj oturajəncə. (*Oqujt*). Astə, ysty eki qatar taş yj. (*Tegerete qarap*), var. Eki qooz yj. Astə taş, ysty voozu çəqac. Çana killem menen çəpəqan. Bularda da çarajt. (*Kilemdə qarmalap*) kempir munu əirinci sort dedi ele. Çarajt, əirinci sort volso völsun. Eki djuçuna kymuş qəşəq, ələttə yj ici volqondə kljin kymuş qəşəq kerek. Eki tyky ictim, m-m-m, tət cən, eki kicine maməq çəzəbq. Altə çlək kəjnək, altə cət kəjnək. "Kəpot", eki e.e.e.e bulardə aqə—cikir. Kəjnək, çooluq əzy kerek dese, alarə da völsun. Munun vərdeşərnə iş çyzyndə işenyygə volot.

Məndan vəşqasə yj. Eki vəş, erdi qatən volqondən kljin qəştun çyny menen qanətnən vəşqə ecteme tənbləsa, əjun oşondo völor. (*Qəq- quroo şəldərajt. Dunja çurqəp cəqat. Yjdəvy, yjdə degen yndər cəqat. Dunjaşə menen Anuckin kiret*).

Dunja — Uşunda kyte turunuz. azər cəqat. (*Dunja cəqat. Anuc- kin Jajcnitsaqə ijilip amandəşat*).

Jajcnitsa — Qəş keldintz.

Anuckin — (*Oturup*) Men uşul yjdəgy suluu qəzədn atəşə menen syjləşyp oturəqənm çəqru?

Jajcnitsa — Çəq, atəşə menen emes, men əli vəldərm da çəq.

Anuckin — (*Tura qalbp*) Emese keciriniz? Men sizden kecirin, surajm, ajaptasanyz?

Jajcnitsa — (*Teskeri qarap*) Bul cirkindin tyry başqaca körynet. Men bul yige eminege kelsem, buday oşo oşo kelgen çoq weken? (*Uquza*) Sen balkim bul yjdygy ajalaja zarbl bir çumus menen kelgen cöyarsyz.

Anuckin — Çoq, ancalyq zarbl çumus dale çoq. Ancejin sejidlikke cöyörp uşul yige kire qaldım.

Jajcnitsa — (*Teskeri qarap*) Qalp — qalp ajtat. Sejidlikke dejt tura. Qatın aloqany kelgen anturojan oşo. (*Qoşquroo şıldıraft. Dunja çygryp cöyat. Çevakin menen Dunja kiret*).

Çevakin — (*Dunjaqa*) Dunjaşa, menin ystymdy tazalac. Kecedöky can, topuraq az qonqon çoq. Tiginekej tetigi bir tykty alıp taştac. (*Ajlanyr*) Oşondoq raqmat salam. Tiginde bir çergemys ketip bara çatat. Andan tömön arqalarında ecteme çoq weken? Raqmat cöyöym. Mña mnda daşy turat (*Qolu menen çenderin tazalajt. Anuckin menen jajcnitsany ulam-ulam qarajt*.) Sögy angliciskij ele. Köpten beri kijip çyrem. Toqson weşinci çyb sizdin eskadra Sitsilijada turanda aldım ele. Oşon da satıp aloqam. Anda men Mişman denizinde olitsar bolup turqan kezim. Mndan bir qanca çbl murun tigilgen. Segiz çyz birinde Pavil Petrovictin kezinde Lejtenant boldum. Uşul kezde da çap — çany. Segiz çyz on tertyncy çyb vytyn çer çyzyn aralar çyrdym. Oşondo şana azyraaq eskirejin dedi. Segiz çyz on weşinci çybnda al qözmatımdan woşodum. Azyraaq çyb şonajın dedi. Oşondon beri kijip kele çatam. Daşy çany. (*Dunjaqa*) Tenir çaloşany salam... Çarşyım (*Cest beret, Dunja cöyat. Kyzgynyn çanyna varıp cacın tarajt*).

Anuckin — Qandajca, siz Sitsilija... oşna, Sitsilija dep ajttınyz, al qandaj çer, konyldyy çerñ Sitsilija?

Çevakin — Çaqş çer. Biz anda otuz tørt kyn turduq. Men sizge ajtajın. Al çer ete sonun. Btjik too, Suluu Italiya ajaldar, qözyqqanından qucaqtap syjgyñ kelet da turat.

Anuckin — Bilimderi qajş camada?

Çevakin — Adam balaş bolçor ajtarlyq emes. Bilimderi oşoncoluq mol. Bularqa çrap ajaldar şana teñ bolsoso, mña mndaj bir uvaqtar boldu: kecedö kele çatasın, lejtenantsın. Cacılı ucın, (*qözyr*) qarajtat közdy, çaqş suluu ajaldar qadala qarap qalat. Alardın ar qajşşınyn yjynde balkon bolot. Qajş bir yjdyn töşöy mña uşu viz oturojan edan şajaqtuu. Uşundaj çalpaq. Kijgen — kijimderi qandaj keptyy, nel-

derin qınar taştajan, qulaqtarında ar tyrdyy ijmek. Qöşqasın ajtqanda çutup çıbergiñ kelet da turat.

Anuckin — Men sizden daşy bir söz surajınc. Sitsilijadaq çalq qajş tildi qoldonot?

Çevakin — Baar teñ fransija tilin qoldonot.

Anuckin — Bardıq qözdar da fransija tilin qoldonovu?

Çevakin — Bardıq. Men sizge ajtajın, tap-taqır işenbejsiz. Biz oşo çerde otuz tørt kyn turduq. Orus tilinde syjleşken ec bir adamdı köre alsadıq.

Anuckin — Taqır elebi?

Çevakin — Taqır ele bir oozdu. Con tötölöryn, ofitsarların mndaj qoj, mojnuna corqut asınır çyrgen çaj nuqara muçuqtarına varıp, nan berinziç dep orusca ajtsan tyşınbejt. Qudaj ursun taqır tyşınbejt. Al emi fransuz tili menen „dateti — delpaq“ deseñ, çe bolsoso „burtat“, „vino“ deseñ vat tyşynet. Nan suraqanında ilip alıp kelip beret.

Jajcnitsa — Sizdin Sitsilija dep oturojan çeriniz çaqş çer oşojit. Siz çana muçuq dediniz oşo. Muçuq qandaj? bizdin orus muçuqtarına oşşor egin ajdajş, çer, tırmajt weken?

Çevakin — Anşın ajta alsajm, ajdajş, tırmajş, anşın vajqarşany çoq. Al emi tameki çıttoonu alarqa qojı ber. Murınqa çıttoo mndaj tursun, eerdine salat. Tamekini taşır turuu anda arzanqa tyşet. Anda bardıq suu, qajdan qarasañ kandool. Belgilyy Italiyanın qözdar oturat. Çaqş kijingen, körkemdyy, çibek çooluq salınqandar. Bizdin aravızda ofitsarlar da boldu. Biz qandaj çyrsök, alar da oşondoq çyrdy. Deniz askerleri adep varşan uvaqta birisizdin tilsizdi birisiz bilişken çopuz. Aralaşır yjrenışkenden kijin, tilderisizdi biliş başıdq. Stakand çe wetskeny körsötsen bolıonu. İcyy kerek ekenin bile qojot. Muştumundu oozuna tıqır, var- var deseñ bolıonu. Qanca tartamın degenindi bile qojot. Men sizge ajtajın: andaj kerektyy majda tilderi eñ ele çenil. Bizdin matrostor yc kyndyn icinde uşuntip til bile baştaş.

Jajcnitsa — Menin vajqoomo qarajanda cet eldegi tırciliktin özy qözyqo. Men oşondoq çerlerde çyrgen adamdı çanymdaj çaqş körem. Mymkyn bolso, men kim menen syjleşyp oturojanımdı bilgin kelet.

Çevakin — (*Tura qalbp*) Atstapkege cıqqan Lejtenant Çevakin. Mymkyn bolso men daşy kim menen syjleşyp oturojanımdı bilsem.

Jajcnitsa — Ekspedit qözmatın atqaruucu Ivan Pavlovic Jajcnitsa.

Çevakin — (*Qatqırp kytyp*) Men mnu dalaj çer körgem. Çoldu bilemin oşo, kyn suuq, nanoja qoşup tuzdaşan balıq da çedim ele.

Jajcnitsa—(Tura qalbp) Çoq, siz çapılış tyşyndynuz, Jajcnitsa menin familijam.

Çevakin—(Başın iji) Keçresiz. Menin qulaqımdın azıraq qapılış var ele. Çumurtqa çer çyrdynuzsy degendej uquluş ketti.

Jajcnitsa—Emine qulağın? Çandıralı ekspediterge familijamdı özğertip bergin dep arız berejtin dedim ele.

Çevakin—Oşa, mındaj familjalар көр болот. Bizdin yеynеy skadronдо ofitsarь matrostordun vardıoь tyrdyy familjalarda boldu. Pamojkin, Saptu ajaq degen da ofitsarlar boldu. Kapitan aligidej familjalulardı Pamojkin mındaj var, Saptuajaq veri kel dep çyrgyzypturar ele. Oj, Saptuajaq, Saptuajaq veri kel dep çyrgyzypturar ele Oj. Saptuajaq, Saptuajaq dep dalaj şıldın qıloğan kynderysyz boldu (Tыştan qoñquroo şaldırajt. Fekla cыqat).

Jajcnitsa—E, eçe, amansızбы?

Çevakin—E, valam amanбы?

Anuckin—E, Fekla, eneke aman—esen çyrosyzsy?

Fekla—(Burulup) Şygyr, özyңer aman-esen turasınarмы? (Eşik acыlat, yjđövy, yjđövy? degen yндөр cыqat) (Murunqularдын ystynө Podkolesin, Kackarjov, Fekla kirіset).

Kackarjov—Esin oşasın. Tьңbraaq vol degendi unutra, (Alaq vulaq eki çaqın qarap, olturoqandarqa iilip salam beret) Qarыraj bul emine voloşon көр qalq. Çe uşunun vaarь ele kyjөөler veken? (Feklaqa varьp) Bularың qajsy çerden kelgen quzoşundar?

Fekla—Mında saqqa quzoşundar çoq. Vaarь ele çөndyy adamdar.

Kackarjov—Mejmandarыңдын eseni çoq, kemzalıңдын etegі çoq.

Fekla—Alына qara, tamaqыңдын daamy çoq, sözyңdyn dajny çoq.

Kackarjov—Qorqo cөntegym qamdaluu. Sendejler aldaluu. (Uquza) Al emine qılıp çatat uşu kyngө cejin? Mьnavu eşik oşonun uqtaj turoşan yjynө kire turoşan eşik vole?

Fekla—li, arsz, kijinip çatat ujat emespi.

Kackarjov—Ectеke volsojt, eminesi vavеken. Qarap көrөjyn da (Eşiktin acыc sala turoşan çыrtöqьnan şьqaalait)

Çevakin—Qызыqь mındaqь mymkyn volso көrөjyn.

Jajcnitsa—Çaqşын көrmөk ycyн men daqь vlr şьqaalap alajыncь.

Kackarjov—(Qarap çatьp) Mьrzalar taqьr ecteme көryнө turoşan emes, çazdıqьrь, ajaldың көjnөгyvy, ajtor vlr deme ele aqьrьp vulaqtajt. Adam ajrьp volor emes. (Çөөлөşyp eşiktin çыrtöqьn talaşьşat).

Kackarjov—Dөvьşьnarды cыjarьaçыla, vlrөө cыqьp kele çatat. (Bardьqь өз, өз orduna kelip turup qalat. Agrajija, Arina kiret).

Jajcnitsa—Gazettegi qulaqtandıruu vojunca keldim ele. Siz çьqac

taştuu çөnynde qaqьz aloşan ekensiz. Men qazьna qьzmatkeri voloşondon kijin, qandaj çerden qanca çьqac ala turoşanьыzdь vlejtn dep keldim ele.

Arina—Biz ec vlr qaqьz alvajьsz. Balkim pajda volo turoşan volso, qubanasьsz. Sizdin familijaьsz kim volot?

Jajcnitsa—Kallaçijskij Asesor Ivan Pavlovic Jajcnitsa.

Arina—Qoş kelipsiz, oturuңuz. (Çevakinge) Sizdin kim ekeniñizdi?

Çevakin—(Şaşьp) Men daqь gazet betinen qulaqtandıruu şьjaqtuu virdeme көrdym ele. Qojcu çer qara, kyn çыluu, varьp kelejincl dep kelip qaldьm.

Arina—Familijaьszды vilygө mymkyn nolor veken?

Çevakin—Atstarьkaqь cыqqan deniz askeri. Baltazar—Baltazrovic Çevakin degen volom. Ekinci mөnden vaşqa vlr Çevakin var ele. Al atstarьkaqь mөnden murun cыqqan. Ajaqьың azьbraaq ьltöqь var. Oq tizesinen ьldьj tjiip, taramьşьn qьrьp ketken eken. Syjөөşyp tursan ajaqь coltondop qojup qaluucudaj volup көryнөt.

Arina—Çaqşь kelpsz, oturuңuz. (Anuckinge) Siz emine sevep mөnen kelip oturasьsz?

Anuckin—Çaqьn qoңşu voloşondon kijin, kirip cыqajыncь dep ele kelip qaldьm.

Arina—Siz mьnavu көpөş ajaldың qoroosunda turoşan kişisizbi?

Anuckin—Çoq, azьr qunduu көcөsynde turam. Çaqьn arada uşul sizdin cөjрөлerynyzгө көcyp kelemet dep turam.

Arina—Eñ çaqşь volot, oturuңuz. (Kackarjovqo) Siz qandaj?

Kackarjov—Siz meni vajqasaj oturasьszь? (Agrajijaqa) Siz taanьsьszь?

Agrajija—Siz menin көrgөн adamьma oqşovojsuz.

Kackarjov—Çaqşьlap ojlonuzcu, balkim vlr çerde көrgөн cьqarsьsz.

Agrajija—Kөrdym dep ajta alvajm. Buroşkindin yjynөн көrөsөm.

Kackarjov—E, vasa, oşol Buroşkindin yjynө.

Agrajija—Emese oşol Buroşkindin ajaly vajquş mertinip qalьptьr.

Kackarjov—Emine, kyjөгөө tjiptirai?

Agrajija—Antse çaqşь boldu ele oşo. Butun ьndьrьp alьptьr.

Arina—Qoj emi, al vajquşqa eñ ele qьjьn boldu. Kecke çuuq yjynө kele çatqan kezinde at ajdoocu malajь mas eken. Aravasьn oodarьp alьptьr.

Kackarjov—Basa oşondo, men da virdemesin uqqandaj boldum ele. Men Ilija Efremovic Kackarjov degen volomun biz sizge taanьş aqajьn volobuz.

Menin ajalym sizderdi taqyr oozunan tyşyrwəjt (*toqtop*) Kicine, kicine (*Podkolesindi çetelep kelip*) Menin dosum Ivan Guzmic Podkolesin—Nadwornıj sovettin ekspediteri. Çaloqyz özy bardıq keñsalarǵa wılejt. Coq qızmatta.

Arina—Famllıjası kim?

Kackarjov—Ivan Guzmic Podkolesin. Direktor, uşundaj tɵrelygy nar kışi.

Arina—Çaraj oturuñuzdar. (*Bardıq tegiz tɵm-tɵrs, uncuqraj oturuşal*).

Starikov—(*Kɵpɵstɵrcɵ ıldam waşın ijip, wɵjrɵgyn tajanıp kiret*) Amansızw Arina eçe? Yjymdeky mejmandar sizdin yjynyzde satuuqa qoşoñon qıl-qıwıy nar dedi ele. Satıp aluuqa wolor weken?

Agrafija—(*Çaqtɵrsaj teskeri qarap*) Bul yjde kɵpɵstyn dykɵny çoq.

Starikov—(*Burulup*) E, oşondoju? Mensiz ele çumıştı wytyryp qoşoñon eken o. Balaa w olup kecigip qaldıqır.

Arina—Aleksej Dimitrowic, oturuñuz. Qıl-qıwıyǵı ɵmyrywyzde satıp kɵrgɵnywız çoq. Oturuñuz. (*Bardıq uncuqraj oturat*).

Jajcnitsa—Wıjıl kyndyn wrajb kɵp çaqş ɵmes. Çaacudaj w olup wırkɵlyp kelet da, tyştɵn kışin ele çılt dep ele acılyp ketet.

Agrafija—Owa, kyndyn wrajb nasar. Keede acıq, keede wırkɵk. Buluttanıp çaarpa qalat. Ajtooru eminesj wolso da çajsız w olup turat.

Çevakin—Çazıb uturum biz Sitsilijada turqanda kyndy weri alıp kelgende, fevral ajında talaqa çıqsan kyndyn nuru nurdanıp tɵgılyp walqıp turat. Bir azdan kışin çamqır çaajt. (*Arinaqa*) Al çerge çamqır çaajt eneke.

Jajcnitsa—Oşondo çajsız kynde werek çıqrajt. Ajalduu kışige ecteke ɵmes. Kɵnyldy ele. Anan çaradan çaloqyz oturuñon kışige qıjın.

Anuckin—Owa ras, oşontet.

Çevakin—Tim ele ɵlym, wazıp turqan ɵlym.

Kackarjov—Taqır kɵnylsyz. Andaj turmuştı werek wolsajt. Qudaj andaj turmuştı wazıq salıasın.

Jajcnitsa—(*Agrafijaqa*) Siz çıraqım wı nerse tandooço qandaj-sız? Sizdin kɵnylynyzdy wılgim kelip oturat. An ysyn meni ajıpta-waşın. Men tuura syjlej turqan adamın. Siz qandaj adamqa qandaj tɵrege qızmat qandaj wolso ɵmyrlyk çoldoş wolor eleniz.

Çevakin—Siz deniz toluqu menen wırdaşqan adamqa ɵmyrlyk çoldoş woloñondu qandaj kɵresyz?

Kackarjov—Çoq, al wolsajt. Menınce wıtkyl departementti çaloqyz ɵzy wıjlep turqan adam kyjɵ woluqa wıjıq.

Anuckin—Ancalıq silerge emine woldu? Mında çɵ askerdin ofit-sar woloñon oqumuştı, wılimdy adam turqanda ɵzynɵrdy-ɵzynɵr emine ysyn kɵrsɵtesynɵr. Andaj kışi ataqtı çooçoru ardaqtuu qılyp qarraj alat.

Jajcnitsa—Qana uruqsat etiniz, ajtınyz? (*Agrafija uncuqrajt*).

Fekla—(*Aqırın*) Ajta qoj walam, wırdeme dep çoop qajtar.

Jajcnitsa—Qana emine dejsiz?

Kackarjov—Agrafija Tixonovna sizdin ojuñuzca qandaj?

Fekla—Aj, wırdeme de. Alsette men wırazımın de. Mintıp oturuñon kelışejt.

Agrafija—(*Aqırın*) Menin çyzım çıdawat. Ujalıp oturam. Siz otura turuñuzcu men çıqır ketejin.

Fekla—Çıqpa, çırt aldında masqara woloşuz, tigiler çındı eken deşejı.

Agrafija—Çoq, ras ajtam, men çıqatım, çıqatım. (*Çygyryp çıqır ketel. Anın artınan Fekla, Arina qoşo çıqat. Başqalar ordunan turup qarap qalat*).

Jajcnitsa—Mında uşundaj wolmoq. Taqır typ ordu menen qoñtorulduşu, wılarqa emine woldu?

Kackarjov—Wırdeme woldu o dejm.

Çevakin—Emine wolmoq ele, wı çeri kelışej qaloñon o. Ajaldardın wılanıp-wıjpana turqan wılot ɵmespi. qaş qararşaj, çe eerdi qızarşaj qalsa kerek. (*Fekla qajta kiret. Oturuñandar Feklanın çanı-na warat*).

Kackarjov—Emine, wırdeme w olup qaldıw?

Fekla—Çoq qaran kyn. ecteme dale woloñon çoq.

Kackarjov—Anan emine ysyn çıqır ketti?

Fekla—Ecteme kɵwɵgɵn çaş wala ɵmespi, ujalıp çatat. Silerden keçirim surajt. Bir kyny keçinde çaj tıyge kelın dejt. (*Çıqat*).

Jajcnitsa—(*Teskeri qarap*) Oj, çaj w wolsun. Mındaj qudan-dıjñde çek kɵrɵm. Erteñ kel, wırsygıny kel, da anın arqı kyny kel, daqır wı kyny çaj tıyge kel. Oşonu menen uwaqt ɵzy da wıtot. Iş nasar, taqır wazım qattı. Men qızmatker kışimin. Kynde kele weryyge uwaqtım çoq.

Kackarjov—(*Podkolesinge*) Oj, ɵndy esty ajal ee?

Podkolesin—Çaman ɵmes.

Çevakin—Çaman ajal kɵryñejt.

Kackarjov—(*Selt qarap*) Alda qudaj urup qal aj. wınanı ant

uroqas eme qunansp qalds. Emi eki ortooq salaket qalazoqandaj ele (uzuzat) any dele antalıq emes, çaman ele eken.

Jajcaltıs — Murdu señirdej eken.

Çevakin — Çoq, murdu sıjıaoyatam çoq, eşy durus ele eken

Anuckin — Menin sıjıoyumda oçol. Çoq, andaj emes... Menin ojnunca uqıl ajal alus tarıfıada solup kerese gerek. Fransuz tilin silisıt qusıt.

Çevakin — Emine ysyn antesız, siz anı menen fransuzca sıjıoşyp kergın qıqız qo? silisıt alle turqan çaqır.

Anuckin — Siz menı fransuz tilin silisıt dep oturasız? Çoq, men silisıtın. Andaj tarıfıa silisıt turqan usaqtam bolooq çoq. Atam meni fransuz tilin yreuyıge bergın çoq. Men çaq kezimde oqusam çaq silisıt elem.

Çevakin — Özyız fransuzca silisıtenden kılın, ajaldın fransuzca silisıtın emine qalıjetı bar?

Anuckin — Çoq, ajaldın çesıy sır saşqa, anın silgeni eñ gerek. Antese, andan erleme çıqıjt. Kenıdegydey turmuşta bolıojt.

Jajcaltıs — (Özıncı) Qoj, bul turalu saşqa sıreşny ortooq salısın. Men sırap qoroonun icindeki yjıerdy saşqı Plagırlırdı qarajın. Bardıq da sıtqandaj bolso, kecke kelıp çımuştı sıtyreyn. (Oturıqandardı qarap) Mına bulardıñ qorqunucu az. Baar sırtırlıy qorımaj adındar kerynet. Mındajlardı ajaldar çek kere turqan bolso gerek ele (Cıqat).

Çevakin — Yjıe sırap trupkemdi sorojun. (Anuckinge) Ekşesıydyñ yjıyız sır çaqta emes veken? Siz qajıs kşesde turasız?

Anuckin — Qumduunun çanında, Petrovskıj kşesınyn burcunda.

Çevakin — Sizge mındajraq bolup qalat eken. Men tetıgtı aralda 18 - yjıdeşyn. Antse daşq men sizdi çetkırıp qojomun. (Cıqıřat).

Starikov — Qoj, bul olturıstan bereke sırapas, (arqı eşıktı qarap) sıtorı Agralıja sıraqmı meni da esınden sıraqarvıorın. (Berkılerge) Qoj bolıqula mıızalar (Cıqat).

Podkolesin — Oj, siz emi emine qılıp oturasız?

Kackarjov — Senin ojnunca qandaj ja, eşduy ajal ee?

Podkolesin — Eminesi eşduy, oşol eşduyn eminesi çaqş?

Kackarjov — Daşq emine boldu. Emine oşoncoluq ele sıuqrı? Eşele çaman emes dep oturat eleñ qo?

Podkolesin — Oşondoı, murdu señirdej çana fransuzca til silisıt.

Kackarjov — Ee, anı qajdan tapıñ daşq, fransuzcanın emine kerıgtı bar?

Podkolesin — Oşondoı bolso da, ajaldın fransuzca silgeni çaqş emesıı?

Kackarjov — Emine ysyn?

Podkolesin — Oşol, emine ysyn ekenın eşymda çaqş silisıtın.

Kackarjov — İj, çanaşq sır aqmaq sıtır otursıjt vele. Bul oşonun eşzyn uşup qaloqan tura. Aj, mındaj qızdı dyjıedın izdesıñ da tana alıasın.

Podkolesin — A degende kergşnymde çaqş ele bolıucu. Anın çanaqlar murdu señirdej deşken son, kşnylym sıup qaldı. Qarasam oşolordun sıtqanındaj kerynet.

Kackarjov — Aj, kemtik, cırıgen eşyk. Alar amal menen ekşesıydy ketıp qalar veken dep otursıjıs. Men sıjqatıraj alardıñ eşzyn çoruptaj qojdım. Byl eşy mına mındaj qız. Degı kşzyn qaradıñs, kşzyn... Cort znajıt, kşjyp turqan şam sıraq. Al emı murduñ qaracı qol menen şana alıp kelıp qojup qojıondoı.

Podkolesin — Oosa, emı qajta maşqa çaqş kşynıp qaldı.

Kackarjov — Alvette çaqş, verı qaracı. Bajaqlardıñ baar kettı. Uşındajda qızıja çoluşup, ıştı çajıaştırals.

Podkolesin — Çoq, bul ış menın qolumdan kelıejt.

Kackarjov — Eminege?

Podkolesin — Bul emine degen masqaracılıq. Biz kşppız, qız çaloş eşy tandasın da.

Kackarjov — Alarda senın eminen sır ele, qujıřqanoqa qıstarılıp qalam dep qorqup oturasıñs? Kerek bolso alardı sır mınette tıjıstıy çerlerne qonduramın.

Podkolesin — Qandajca tıjıstıy çerlerne qondurasın?

Kackarjov — Al ıştı men eşym allem. Sen andan kerekş ajıñvıaj turqan bolup, uvadandı verıp qojıu.

Podkolesin — Emine ysyn uvada verıejın. Men ajıñvıajmın. Qatın aloşm kelet.

Kackarjov — Qana alıp kel qolıñdu.

Podkolesin — (Qolun sıuup) Mına qolım.

Kackarjov — Maşqa eñ kerekıysy uşu bolıucu. (Ekş qucaqtasır qatqırıp sıraq ketıřet).

К Э Ш Т

III. KƏŞƏGƏ

Сәхна мигунқи қалъаында волот. Аграфіја кызгунун қанында қалуу ојлонуп турат.

Аграфіја — Күжөө тандоонун өзы да қыјын. Даоы бир екі кіші волсо екен. Тим эле веҗ-альт кіші. Қайсынысын тандарымды да билејм. (Ојлонуп) Неканор Івановиц сүдөө, арық кіші волсо да, сыжкымсыз адам емес. Іван Күзміц да қақсы. Дурусун ајтқанда Іван Павловиц қансалық сооп адам волсо даоы көзге толуқ көрүныктуу... Қарырај, қыјын эле (Ојлонуп) Аттигінің ај, Никанор Івановицтің еердин, Іван Күзміцтің мурдун, Балтазаровицтің даоы бир қақсы җерлерін алып келіп бардыоың Іван Павловицтің кем җерлеріне орундастырса қандај сонун волор эле. Тим эле ваҗым қатты. Қојсу, ушлардын бардыоына номур қармап керейун. Ким сықса ошол менің күжөөм волсун. (Устылго келіп қолуна қайсы алып қақаз туурајт. Анын артына аттарын җазат). Ур-оҗавсынын җайын еркектер билејт қо, қайдан билсін. Мәна даярдап да волдум. Қол ваҗтыоыма салајын. (Қол ваҗтыоына салып аралаштырат). Қудай ондор Никанор Івановиц сыоыр қалса екен. Ғоқ... Іван Күзміц сықса қақсы волор эле. Ғоқ, Іван Күзміц емес, ваҗқаларынын еминеси бар? Ғоқ, Ғоқ. Қайсынысын сықса ошонусу сықсын. (Аралаштырат. Ууштар ваарын алып сыоат) Қарырај, ваары тен! Ғыреғым тырсылдор аттај туйлап варадат, Ғоқ, влреөну ојана алајын. (Қайра аралаштырат. Каккарјов ар-қасынан келіп аңдыр турат). Сіркін Балтазаровиц сыоыр қалса қандај қақсы волор эле. Қојсу сықрасын да, тақдырда кимді җазса ошол сықсын.

Каккарјов — Қарындаҗ, Іван Күзміцті алы. Ваарынан қақсыны ошол. (Аграфіја сосур ветін ваары олтуруп қалат). Еминеге қорқосуз? Бул мен, Іван Күзміцті алыңыз.

Аграфіја — Қарырај сиз ушур қојошон екенсіз ее? мен ужалып турам.

Каккарјов — Ғоқ, уққаның Ғоқ. Ужалваңыз. Мен қақын кішінің ошол. Ветіңізді асыңыз.

Аграфіја — Рас ајтам, мен ужалып турам, (Ветін азыраақ асат).

Каккарјов — Іван Күзміцті алыңыз.

Аграфіја — (Ветін асыр кылып бурулуп кетет)

— Каккарјов — Сын ајтам бир тырлы өндыу адам... Іван Күзміцті алыңыз.

Аграфіја — Ваҗқаларысы? Никанор Івановиц җаман адам емес қо.

Каккарјов — Іван Күзміц туроқанда аларың адаммы? Тақыр.

Аграфіја — (Сөзын өслып) Еминеге?

Каккарјов — Еминеге екені белгілы. Іван Күзміцтеј адам Ғоқ. Андај адам дыңнеде бирөө ојана кездешет.

Аграфіја — Іван Павловицті?

Каккарјов — Іван Павловицтің җаман адам. Алардын бардыоы да җаман адамдар.

Аграфіја — Рас ајтасызы?

Каккарјов — Албетте өзыңыз ојлоп көрүңыз. Іван Күзміц туроқанда, Никанор Івановицтеің адаммы? Cort знајт, ким екендерін.

Аграфіја — Ғоқ, алар сынында қақсы адамдар.

Каккарјов — Еминеси қақсы? Алардын ваары бузуу ақмақ адамдар. Муштасты қақсы керө туроқан емелер. Андај адамдароја ваары тој еткөзгөндүр ерtesi таяқ җей берејін десеніз.

Аграфіја — Қој, қаран күн, андан җаман турмуш волосу?

Каккарјов — Албетте, андан җаман турмуш Ғоқ.

Аграфіја — Сиз емі ешентүр Іван Күзміцті ал дејстүзі?

Каккарјов — Оова, оова, Іван Күзміцті танданыз. (Бурулуп) Істің ваары емі қақсы тырге ајлана туроқан волду ведем. Подколесін нансыда олтуруп қалды эле. Ғыгырүр ваары алып кеде қојоюн.

Аграфіја — Сиз Іван Күзміцте дедіңізбі?

Каккарјов — Оова, албетте, Іван Күзміц.

Аграфіја — Ваҗқалар қала берстүзі?

Каккарјов — Оова, қала берстін.

Аграфіја — Ујат емеспи, аларды қантир қалтырајын.

Каккарјов — Еминеси ујат, мен алы җашмын, күжөөге тіјбејмін дегін.

Аграфіја — Алар менің анткеніме ішене қојоуы? еміне үсын ваарысың, себебі еміне десе, қантем?

Каккарјов — Сөзды қысқартып ајтуу керек волсо, оолалақ Ғыргыле деніз да, қојунуз.

Аграфіја — Іј, антир қантир ајтам?

Каккарјов — Ошонтүр бир вајқар көрөңыз. Суудан сыққан сың-қандај волуп ваары тен сыјрелып сыоја қасысын.

Aqmaq bolso da çaqş. Dynyjölery көр болғондон кийин, андан арта-
ғын кереги еміне.

Kackarjov— Emine dynyj, ec qandaj dynyjesy çoq.

Jajcnitsa— Emine ycyn, taş yjlerycy.

Kackarjov— Al timele ancejin oozdun çana vajboş. Al yjdyn
qandaj salnoçanyn siz nilsejsiz oç? Keregesin kirpicten көтөryp, orto-
suna çep, çar salıp çыбар qoçoçon yj da.

Jajcnitsa— O, qoçu ar.

Kackarjov— Alsette, uşul kynge cejin yjdyn qandaj salnarın
nilsejsizai? Andaj yjdy zalokke saluudan başqa qasijett bolsojt.

Jajcnitsa— Anın yjleri zalokke salnoçan emes çoçar?

Kackarjov— Kim ajtat an? Salnoçan mındaj tursun, al yj ycyn
eki çaldıq nalogy telengen çoq. Bitin söröp, çanyn çalaçan adam-
dar da.

Jajcnitsa— Qandajca... Ma aigi çene kempir, aj qudaj atqar
aj, çurtun başın qatarıp (*surulup*) alda mınasu neme çalıp ajtıp
oturat neken. Qoj kempirdin sözyn uçajın. Mınamunun ajtqanyn tuura
çaqsa, men al kempirdin aşısynın saloçazajın.

Anuckin— Men sizden daça nır көр surajıncı. Oj toboj, fran-
suzca til nilsej qor boldum. Uşul yjdoçy çız fransuz tilin nilet boldu
neken?

Kackarjov— Çoq nilsejt.

Anuckin— Eminege.

Kackarjov— An men çaqş-nilemin. Bul çız menin ajalın menin
nırge oçoçan, çalçoo boluucu. Fransuz tilinen sabaq nere turoçan
muçalından kynde ele til uçıyp, tajaq çep çatuucu.

Anuckin— Men adep көргөnde ele, munun fransuz tilin nilgeç-
nin sajqoçanyn.

Jajcnitsa— O, fransuzca menin qurup çalısn da. Qapıraj
aigi kempir, aj mastan. Anın maçtoosu, çı ele çıjın ele. Maçtoçanına
qazoçanda çıjup qoçoçon syret boluucu. Qozdop salnoçan yjleri,
kynyy qasqatar çana çanaçar oturup alıp çerçej beresin dedi ele. Aj-
eski çostıçan çoçoj, salam qoluna nır tyşersyn. (*Fekla izret*) Birni
ket ant uroçan. Beri ket dejniñ!

Anuckin— Fekla, vanovaa, siz maças çalıp ajtısız çoç.

Kackarjov— Qana çoçon nere berisiz.

Fekla— Ecteme uqanın çoç. Emineñ ajtmaq oçın.

Jajcnitsa— Aj çostıçan çoçoj, yjy kirpicten ele salnoçıtır çı-
nen çande ycyn çalıp ajtısız. Daça telop çatqan nemeleñki ajtıp
maçtoçanyn çanteñiz.

Fekla— Al yjdy men saloçanım çoq, kirpicten başqa ectemenin
keregi çoq boloçon çoçar. Oçonduqtan oçondo salnoçandır.

Jajcnitsa— Zalokkoda salnoçıtır. Aj ant uroçan mastan.
(*Çerdi air tebet*).

Fekla— Munu qarasañ, kypyldeğonıne emine beresin. Başqa neme
bolso, menin bul çızmatına tenir çaloçasın ajtar ele.

Anuckin— Siz meni da aldap taştaoçandaj boldunuz көrynөт,
Fransuz tilin nilsejt eken oç.

Fekla— Alda ajlanajın aj, vardıçın ele nilet. Fransuzca, nemiçe
daça tolup çatqan tilderdi nilet.

Anuckin— Çoq, oruscadan başqanyn nilsejt eken.

Fekla— Andan artıq emine kerek, tyşnyktyy bolğonдон кийин
orusca syjejt. Özyn ecteme nilsejsinça oçurandajıñ. Orus tilin andaj,
mındaj degeç bolsojt, murunqu olujalardıñ vardıçın orusca syjleçon.

Jajcnitsa— Aj ant uroçan, beri kelci (*qatuu*) beri kel!

Fekla— (*Ketenciktep*) çoq, men senin çanıça varvajın, çoon neme
ölyryp qoçırsın.

Jajcnitsa— Balam esinde bolsun, senin munu çep çalıajt. Men
seni politsijaçar syjreç alıp varajın. Akendi oçondo taanırıñ. Qyçar
menden salam ajt. Myrt ketsin dep ajttı de. (*Çoçat*).

Fekla— Munu көр degele, özynen başqa çoon ec kim çoçsunup,
sen özyn myrt ket, kыrsyjçon ölyğyndy көrejн.

Anuckin— Men sizdi mintip aldarıçızdıñ nilgenim çoq. Men nu
yjdeçy ajaldıñ bilimdyy dep oçloçom. Murun nilsem, ajaq attanas elem.
Bildinizi? (*Çoçat*).

Fekla— Bularoça emine boloçon, çe ölcөөden artıq араç icip aloçanы?
ajtoru esim oop, eselek volup çaldım (*Kackarjov boorun tьrmap qatuu
kylot*) Mınasu quturup ketkenbi?

Kackarjov— Çeneligin, çeneligin qarasañ, çatın alıp veryyge
qandaj eptyy ee? (*başp kylot*).

Fekla— Tyryñ qursun, Tyryndy tıryy kişi emes, ölgen kişi көrse
da qorqo turoçan. (*Qatuu başp çoçp ketet*).

Kackarjov— Oj boorum aj, boorum ezilip öle turoçan boldum. (*Çev-
kin aңqajp qarap oturup, qoşo kylot*) Qapıraj ölyp ketemñ
qantem?

Çevakin— Uşundaj da kylkycy adam bolosuzbu? Çıdaj alvaj men
özüm da kylөdymby. Bizdin soçuş kemesinde kapitan Çaltarovdun
qaramaçında Ateşov degen nır ofitser var ele. Qolundun salaasın
çoçojup көрсөтүp qoçıson boloçonu. Tim ele es-ucun çıja alcu emes.
Betine qarasañ amalsızdan özyn da kylesyn. (*başp kylot*).

Kackarjov—(Es alər) Məndaj əqləq kəmpir qatın alər verə aləb, qantır alər verət? Alər versə mənə mən alər verem.

Çevakin—Siz qandaj qılər alər veresiz? Çe tamaşa qılər çatasəzəb?

Kackarjov—Mən alər verəgəndə, kimgə bolso da alər verem. Çana alər da verəgəm.

Çevakin—Andaj bolso maa uşul yjdəky qəzəb alər verinizci.

Kackarjov—Sizgət? Sizgə ajal kerekpi?

Çevakin—Alətte, erəkke, ajal kerek ekəndiği belgilyy masele emespi.

Kackarjov—Siz anın çasoo-çavdəqə çənyndə ecteme uqqan çəqsuzəb?

Çevakin—Anəbən uqtum əqə, məndaj qəzdar mənən çasoo-çavdəqəb əle turuəqə bolot. Çata turojan yj, tarta turojan kəşəgə bolso boldu. Andan başqasəbən eminə kereği var.

Kackarjov—Munu siz qandaj çəqtərbər qaldənbəz?

Çevakin—Munu mən çəqtərojanəb, denəsə toluq eken. Məndaj denəsə toluqtardə çənbəndaj çəqəb kərəm.

Kackarjov—(Burulup) Əzyny tyry qandaj ekenin vəjəvəsə kerek, müçuqtardən taməkə sala turojan baştərbəna oçşoqon aram. Çəq, bul qəz sizgə ajal boluəqə boləojt.

Çevakin—Emne ycyn?

Kackarjov—Siz əzynyzdyn tyrynyzdy vəjəvəsənbəz kerek. Bu səzdy ekəəbyz çana uqaləq. Sızdın sutunəz ərdəktyn sutu səjəqtuu.

Çevakin—Ərdəktyn sutu.

Kackarjov—Alətte, oşondəy da tyr boləbu.

Çevakin—Ərdəktyn sutu degeniniz qandajca?

Kackarjov—Tim əle anəojtn ərdəktyn sutu.

Çevakin—Sızdın bul səzynyz mənən adamkerctlik nambəzəma tije turojan qəbəq səz.

Kackarjov—Mən sizgə səz uəqə turojan adam boləqəndən kijin ajtəp oturam. Başqə ec nır kişigə ajtpas ələm. Maqul mən sizgə ajal alər verəjin. Btroq məndən başqənb.

Çevakin—Çəq, başqə nırəəny n maqə kereği çəq. Alər versəniz dal uşul qəzəbə əzyn alər veriniz.

Kackarjov—Maqul emesə, uşul qəzəb alər verəjin. Btroq çartə mənə məndaj: siz bul çərgə tursəy yjnyzəgə vərə veriniz. Dəği qamə sanəvənbəz. Mən əzym syjəşəp, çəəbən kecinde ajtəp vərəmən.

Çevakin—Mənsiz qandaj orundajəb, mənən kerek bolə turojan çərim çəqpu?

Kackarjov—Kerəginiz çəq. Yjgə vərə veriniz. Keçkə çəjin iştə bytyrəmy n.

Çevakin—Antsəniz ən əle çəqəb bolə ələ. Kyvəlyk çəqəz, andaj məndaj kerek bolup qalvas vəkən? Balkim surap qalsə qantəer ekənsiz? Mən əzym çygyrup vərəp alər kelip vərə çəojjun.

Kackarjov—Ectemənin kereği çəq. Yjnyzəgə vərə veriniz. Alarsəz ələ bytyrəmy n. (Çevakin çəqəp ketət). Çərajt, bul uşunu mənən vərəp tursun. (Eki çəqəb qarap) Qarəraj vəjəqəb Podkolesin eminə ycyn keçigip qaldəb. Çə allgi yzylgən torcusun taqə aləvə olturat vəkən. Oşol neme daqəb qəbər ketip çyrvəsəyn.

Agrafija—(Kirip Kackarjovəqə) Eckim çəqpu, ketip qaləştəb?

Kackarjov—Eckim çəq, vərəb tən ketip qaldəb.

Agrafija—Siz mənən eminə ycyn çəcuqənbəndə vildinizbi? Mən məndajdə tuulup bytkəny kərəgən eməsmin. Bul Jajcitsə degen adam uşundaj emə eken əə, vəş əjəqəb qarəvəj ələ vəqəbə verət. Mənən ojumca oşol qajta-qajta ələ kele vərə kerek dəjm?

Kackarjov—Çəq, emi kəlləşəjt. Alardən kimisə bolso daqəb ekinci bul yjgə əjəqə attəvəj turojan buldu əqə.

Agrafija—Ycyncysy qajda?

Kackarjov—Qandaj ycyncysy?

Çevakin—(Terezedən vəşəb çəqərb) Bilgim kelip əlyp vərə çətam. Mən tuuralu eminə dəştəp çətat eken?

Agrafija—Baltazarovici?

Çevakin—Mənəkəj, al mənəkəj (qolun sunat)

Kackarjov—Oo, qudaj ursun, mən ktm eken dese. Buləb, anəq ant urəjan emə.

Çevakin—Bul emnəsə, mən bul səzəgə tyşynə aləvəjm.

Agrafija—Tyryne qarəqəndə çəmən kişi eməs qə?

Kackarjov—Mas.

Çevakin—Qudaj ursun tyşynəəjm.

Agrafija—Cəb mənən məsəp?

Kackarjov—İşəniniz anəq təşədan çəqəqan emə.

Çevakin—(Kirip Kackarjovdun çənbəna kelip) Siz vər qarənbəzəb, mən sizgə mintip ajt degenim çəq ələ əqə. Maqtəp ajtəp çətsəmə anəbə raqmat, nıroq allgidej çəmən səzəryne kəne aləvəjmən. Başqə nırəə tuuralu kəp bolup çətsə, keçiresiz.

Kackarjov—(Cəcup) Aldə qudaj urəj, ə, bul qajdan uəjup qaldəb eken. (Agrafijaqə) Tiginekəj kərdynyzy, sutuna qarəsənbəz, tamtəndəp vərə aləvəj oturat. Quup çıberiniz, məndən vərəkə çəqərajt. (Burulup) mən vərəp Podkolesində taap kələjin (çəqət).

Çevakin — (Өзгөнө) Мақтаймн деп ушадасн верди эле, тақы эле масқара қылыр кетти ее. Бул өзы еміне волюшон адам. (Аграфіјаға) Siz анн айтқан сезыне ісенбеј эле қојуңуз.

Аграфіја — Siz емі мақта імерілбеј эле қојуңуз. Ваşым ооруп турат (сөға туроған волю).

Çevakin — Alda қандај, нір çерімдин кемтігі вагъ (Ваşын көрсөтүр) siz менін мнъави ваşымдын çалтырауына қараваңыз. Бул ан сејін оорудан волюшон. Бір ушақтау кийн сас сөжат.

Аграфіја — Мақта вааръ нір, (Basat).

Çevakin — Siz вері қараңызсы, устүмө қараңыз. Мен кийм кийсем бетім нурданыр, ең эле çараşыр қаламын.

Аграфіја — Ең эле çақшъ волютур, қоş волюңуз емесе. (Сөжат).

Çevakin — Ој, çағрқ, вері қараңызсы, себевін ајтсаң волю. Мнъсалық емінеге менін нір çерімде кемтігім вагъ вєкен? (Аграфіја ешikti çарқанда, Çevakindin murduna tijet). Қаар, кетір қалды ее. Ушуну менен он çети çолу ушундай волю. Çаңь эле ішти çолошо алыр келе çатқанда ајаошъ вагър ушунтыр қалат. (Аръ вері ваşыр) Оова, бул емі он çеті çолу. Ајал алојанда кем соқројт ее. (Ojlonup) Муну менен қандај адам ојнојт екен? Тујуқ, туву тујуқ. Ајаошъ созулуп кетти. (Ojlonup) қудая şығыр. Ајтору кесісімден муын тава алојан çоқ. Туşыне алвадым. Еміне қылуу керек. (Ojlonup) иі, вагъкемдин ісіндегі қаојаздагымды оодарсам вєкен. Ушундай қыздарды бат імеріп ала туроған çақшъ ыларым вагъ эле. Қудай урсун ең сонун. (Ojlonup) Емі аттын ваşын ујды көздеј вурну керек (ketip vara çатыр қайрылыр) Қаар мнъави қалды ее. (Сөжат).

Каккарјов — Bizdi вајқавай қалды, көрдыңбу?

Podkolesin — Вајаошълароға аткез вєргендеј, вуројада аткез вєргеношо

Каккарјов — Иі, анансы.

Podkolesin — Bizdi antpes вєкен?

Каккарјов — Çоқ, еміне усын антын.

Podkolesin — (Отуруп) Ваарынан да нір çолу көрвөгөнүне ісене алвай отурам.

Каккарјов — О, қојсу ісенбеј туроған емінесі вагъ. Тім эле сен дегенде ақ еткенден тақ етет. Seni ушунсалық çақшъ көрөт.

Podkolesin — (Мақтаныр) Ајал дегендин өзы емініні айтқысы келсе, ошону ајта вєрат қо. Çақшъ көргөн еркектерін ајланајын, қаралдым, çаным секег деп çабынат екен.

Каккарјов — Еј, емінесін ајтасың, қатын алојандан кийн қалојан сезын уојарсын. Дегі емінесін ајтасың.

Podkolesin — (Қуваныр) Ошо да.

Каккарјов — Ој, сенін өзын еміне волюшон ақ көңыл адамын? (Eki çаошън қарар) Бері қарасы, емі ыдам çумушту вутырөлык. Сен бул қызға ісіндегі сьрындьн ваарын ајтқан. Асық сылөшээр ушадандь вєргін.

Podkolesin — Ушу мнъөттүн ісіндемі? Қој.

Каккарјов — Албетте, ушу мнъөттүн ісінде. (Аграфіянъ көрыр) Тігінекеј өзы да келе çатат. (Аграфіја келет). Мен сіздин айдынызоға ашықтырған өлејын деп отуроған нір вајқуш адамы алыр келдім. Мндај ашықты дьјнедө көргөн емесмін. Қудай мндајды досуна вєре туроған волюсон.

Podkolesin — (Каккарјово şыбырар) Сен тім эле ашытыр çавердин шо. Қојсон қантет, ајтрај эле қојсонсу, çыру кетелі.

Каккарјов — (Podkolesinge) Ectеке емес, тарт қолуңду. (Agr ajiya qa) Бул өзы çооş адам. Siz келіне сьјраошъраақ волюңузу, көзды ојнотыр, еркеп іјнініне ашытыр ајтор еміне қысаньзда өз војуңузоға тартыр ала туроған волюңуз. (Kajnogyn qarap) мнъа бу çені çолоқ көјнөгьнуызды вєкер кийтір келіпсіз. Çарар емі, ectеке емес. (Ekönnö teñ) Мен ем сіздерді еен қалтырајын. Çақшълар сылөшкьле. Ашқана çаққа вагър, тамақ вьşыра туроған адамыды çајлаштырајын. Аоға сејін саламат волюңузда. (Podkolesinge) Тааныş, сылөш! (Сөжат.)

Аграфіја — Отуруңуз, (Отурушат, çым-çөрт).

Podkolesin — Siz отуруп çыргөндь çақшъ көрө туроған сьојарсыз?

Аграфіја — Қандајса отуруп çыргөндь ајтасыз?

Podkolesin — Çајдын кыну қайыққа отуруп çыргөндь ајтам.

Аграфіја — Оова, кеде тааныштарым менен отура қојуусу елем.

Podkolesin — Çаздын қандај волюри вєлгісіз ее?

Аграфіја — Çајлуу волюшону çақшъ волюр эле. (Çым-çөрт).

Podkolesin — Siz gyldyn қандајын çақшъ көрөсыз?

Аграфіја — Қайсысынын çыты çақшъ волю, ошонусун.

Podkolesin — Gyl ајалдароға өте çарашат ее?

Аграфіја — Оова, çақшъ çараша туроған сьојар (çым-çөрт). Siz өткен çекшөмбиде қайсы çиркөөдө волюңуз?

Podkolesin — Baznesen çиркөөсында волюм. Арқы çекшөмбиде Қазан çиркөөсында волюшом. Қайсы çиркөөгө волю да соқунушога волют қо. Вироқ арқы çиркөөнүн төвөсында асакөјлер көр. (Çым-çөрт. Podkolesin tajaqъ менен çерди тақылатат). Çақын арада Катрковскіј сејлі волют.

Аграфіја — Бір ајдан ашық волюөйт қо?

Podkolesin — Çоқ, валим ајоға çөтрейт.

Аграфіја — Дегі соң сејлі волют қо.

Podkolesin — Bygyn ajdøn segtzi. (*Tajaqy menen qolun sanajt*).
Тоқуз, он, он бир, еми çырma еки кyндөн кийин.

Agrafija — Çetip kelipda qaloqanb.

Podkolesin — Men bygynky kyndy çыqарар qojur oturam. (*Çыm-çыrt*). Orus qalqy aatyr kelet ee.

Agrafija — Eminelikten?

Podkolesin — Çumuşkerlerdi ajtam. Meltiregen vijik yjlerdyn ystüne çыqарар çыбар çatat. Qorquu degen taqыр ojunada kelcejt.

Agrafija — Al qajyb çerde?

Podkolesin — Men çyrgen kечөdө. Men kynde oşo kечө menen departamentke varam. Men kynde qызmatqa varыр turamьa, (*Çыm-çыrt, tajaqyn taqылдатыр, ajaqьнда turup kete turqan bolot*).

Agrafija — Siz ketip vara çatasьzьb?

Podkolesin — Men degi sizdi eriktirip çıberdim oqşojt, kectresiz.

Agrafija — Çoq, qajta men siz menen oturqanьma өte quvanьc-tuumun.

Podkolesin — Emese maqьa sizdi eriktirip çıbergendej volup keryady.

Agrafija — Çoq, çoq. Beker, beker. Oturuңuz.

Podkolesin — Emese andaj bolso, vaşqa bir kyny kecke çaqьn sizdin çanьqьzda volo turqan volojun.

Agrafija . Qacan kelseniz da qoş keliniz (*vaşьn ij*). (*Podkolesin vaşьn ijem dep aldьndaqь turqan ysteldy syzyр alьp, vaşьp çыqьa qacat*).

Agrafija — Netken өndyy adam ele, munun өndyy ekenin çadь kerdьm. Syjьej qantip çыdap turasьq. Aqылduu, syjkyndyy, vaşaqь dostun ajtqanьndaj eken. Özy oturbaj ketip qaldь ee? Sөzyn uqurp oturuuqьa qumar elem. Aнь menen syjлөşyp oturuunun özy da көңyl-dyy oşo. Oşonusu çaqьb. Orunsuz sөz syjлөbөjt. Syjлөгөн sөzynyn vaarь orundu. Men aqьa бирdemenin cetin çыqарар ajtajьn dedim ele, çyргьm ele tujlap turup aldь. Netken өndyy adam ele. Varьp аркеме ajtajьncь (*Çygyрьp çыqat*).

Kackarjov — Yjdө saqьa emine var, çindisinqь, yjgө ketem degeni eminesi.

Podkolesin — Kecke ele mьnda maqьa emine var.

Kackarjov — Sen azьr sьrьndьda ajtqan çoq çыqарsьn?

Podkolesin — Aнььdь vras, sьrьndь ajtqanьm çoq.

Kackarjov — Emine ycyn? Bardьq sөzyңdyn vaarьn acьq ajtqьn desedim vele.

Podkolesin — Syjлөşyp oturduq, sөzdyn vaş ajaqьb çoq ele, çө çыqь kelcese, çөн ele men seni qatьn qьlam dep qantip ajtam.

Kackarjov — Öşөntyp anan tygөл bir saattь emine qьlьp өtkөrdьner?

Podkolesin — Ee. eminesin ajtasьd, usaqьt çaqьb өtty. Aнь-munu ajtьp syjлөşyp oturduq.

Kackarjov — Oj veri qaracь, viz emi bul çumuştu qacan bytyrө-ayz? Bir saattan kijin cirkөөгө varuуqьa kerek.

Podkolesin — Oj, sen çindi volup turasьqьb? Bygyn cirkөөгө varasьz degen eminesi.

Kackarjov — Anan emine qьlavьz?

Podkolesin — Bygyn cirkөөгө dejt tura. (*Turup kete turqan bolot*).

Kackarjov — (*Qарmap*) Baja özyң ajttьn ele oşo, mьnavu adam-dar ketkenden kijin men qatьn aluуqьa dajarmьn dep, qol qarماسqьn usada qanakej?

Podkolesin — Men aньmdь tamajьm, vьroç dep ajtqan emesmin Bakrajnimer bir aj өtsyn.

Kackarjov — Bir aj?

Podkolesin — Albette.

Kackarjov — Çindi volup turasьqьb?

Podkolesin — Ajdan kemge taqыр volbojt.

Kackarjov — Oj, men azьr tamaqtardь vьşьrtьp, qonoqtordu çaqьrьp qojdum. Maңьroo, dylej veri qaracь! Ivan Kuzmic çaloqьz çaq saş volboj qatьn al ajlanajьn.

Podkolesin — Ajlanajьn aaj, munuң tьm ele masqaracьlьq. Bat ele kişi qatьn alavь?

Kackarjov — Ivan Kuzmic, men senden көp suranam, özyң ycyn volboso da, men ycyn alcь.

Podkolesin — Qoj, volbojt.

Kackarjov — Bolot, volboj turqan ectemesi çoq. Qьjşaqtabasan.

Podkolesin — Çoq, volbojt. Tegl vьqь-çөny çoq.

Kackarjov — Emine ycyn volbojt? Aнь saqьa kim ajttь? Sen özyң aqылduu adamsьn. Özyn ojlocu, men saqьa ekspediter voloңduuqьdan ajtьp oturqan çerim çoq. Çaqьb көrgenymdөн ajtьp oturam. Ker tart-saqьn, qoj, qatьn al.

Podkolesin — Boloңdoj bolso, men alda qacan ele.

Kackarjov — (*Sөzyn vөlyр*) Ivan Kuzmic, ajlanajьn, degi men senin ajaqььna vaş urajьn, qatьn alsaq ajlanajьn dosum!

Podkolesin — Oj, turl Emine ycyn, volbojt.

Kackarjov — Bul işindi tegi çyz çylda da unutrajm. Qatın alsan.

Podkolesin — Çoq, volsojt degenden klijn volsojt.

Kackarjov — (Tura qalbp) Cocqo.

Podkolesin — Aqmaq!

Kackarjov — Men kim ycyn mintip çandb savar çyrem, bir sen ycyn emespi? Men emese bul işti taştajbn.

Podkolesin — Taştasan tašta, seni ortooço çyre qoj degen kim?

Kackarjov — Mensiz işin onolvoj qalat qo. Qatın ala alvaj qalaşbn oço dejm.

Podkolesin — Andan saça emine zbjan.

Kackarjov — Men emi senin pajdandb kezdevejmyn.

Podkolesin — Senin maça dep kezdegen pajdandbn keregi çoq.

Kackarjov — Emese çerden arb kirtip qal.

Podkolesin — Qalsan qal.

Kackarjov — Oj çolun bolsun,

Podkolesin — Bolso bolsun.

Kackarjov — Bar emese çoqol. Eki ortodo butun şbnrp, zvoşik-ke tevelenip el! Qatındardbn çarbtloğan coçojuua oçşooşon aram. Uşu sendej da cinovnik volobu? Emi dostuqtan ketiştik. Qaranındb varanındb kersetpej kezime kerupvej çoşolojun. (Podkolesin çvşrp ketel).

Kackarjov — (Çalşbz) Qarbraj, dynyjedb uşundaj da adam volot eken ee, bul emine voloşon aqmaq ele? Durusun ajtqanda menin çarbatbm çaqşb ele çbzmat qo, degi ajlanajbndar özynör ele ajtqlaşb, uşu men emine voloşon çanmbn? Qbjqbrg, qbjqbrg tamaşymda keşp ajrnbrp voldu. Mbndajlardbn oozuna un çblar qujuş kerek. Mbna ec-temeden qavarb çoq çvştb da ketti. Yjyne varbr trupkesin sorup, cocqoco çorquldar çatar. Qoj, maçbroonu çaj tartbrvajbn. Varbr daşp çajtbr albr kelejin. Ras, albr kelem. (Çygörp çvşat).

Agrafija — (Kirip) Çyregym tyrsyldör, qavbnan çvşrp vara çatat. Qajda barsamda Ivan Kuzmicin qaraanbrkez aldyma elestejt da turat. Çip ijrdim, qol vaştörmbdb çamadbm. Oşondo da Ivan Kuzmic esimden ketpejt. Kezime lleşp kelet da turat. (Az tım-törs). Emi bir az uvaqtan kijin tiriciligime özgöryş kirtip, çanbrajbn dep oturat. Emi çirkeöge nıke çbjuuşa albr varat. Oşondon arb erdi qatın volobuz ee? Qudaj aj, tula vojum qalcıldar vara çatat. Qajran çbz kynym qoş vol (şljajt). Bir nece çyldaj çalşbz ömyr syrdym. Emi mintıd kyjöge ketip vara çatam. Emki kere turojan çbzşq, seveni tuojan çaş valdarbm. Qbzşq vojşo çetse, kyjöge uzata turojan volosun. Çaqşb kyjş volso durus voldu oço. Anan mas voluucuşa tijşe, anda

şorumdun çajnaşanb oço. (Ynyldör şljajt) Anbr çaqşbm çbjrma çetge da kelgen çoq. Kyjöge vara turojan uvaqtbm dale voloşon çoq. (Közyn acbr) Ivan Kuzmic emine volup kecigtp qaldb. (Kackarjov Podkolesindi tyrtyp çiveret).

Podkolesin — Men sizge bir eki ooz söz ajtajbn dep keldim. Aldbn ala ajtqanbm mbna bul: siz menin oşol sezymdy orundavajt ekensiz.

Agrafija — (Taş qalbp) Al emine söz ele?

Podkolesin — Çoq, siz murun orundaj turojan qblbr uvada verinlzci.

Agrafija — Emine ajtarıbnzdb vılvej turam.

Podkolesin — Al ycyn meni siz ajrtuu qblvas vekensiz? Çoq, uvada verinlzci? (Kackarjov Podkolesindi tajaşb menen tyrtyklör ajt degendej işarat qblat).

Agrafija — Al emine söz ele?

Podkolesin — Alvb, al mbna bul ele: çarajt emese, klijn daşb bir kezde ajtarmbn. (Kackarjov tajaşb menen caap çiverdi) Alvb? Çaqşb ele ajtajbn dep ooluşup turambn. Attiginln aj, tlim ele vajlanbr turat.

Kackarjov — (Elge qarap) Ajlanajbndar, bul emine voloşon adam? Qaraşqlaşb taqbr adam şbjaşb çoq, degi kişi emes.

Agrafija — Eminelikten, qandajca ajta alvaj turasbz?

Podkolesin — Tım ele ancejn oozum varvajt.

Kackarjov — (Uşuza) Qarbraj mbna munun kele sooluşun qaracş. Qarındaş bul kişi sizdin qolunuzdu surajt. Sizge mylde aşb volup, ajtajbn degen sezyne çete alvaj, tili vajlanbr qalbr oturbajşb. Meni vaqtlyuu qblbnz dejt. Siz emi emine dejsiz? Bul vajquştu sarvajt-raj çoşp verinlz?

Podkolesin — (Kackarjovdu çvşbr) Oj, saça emine voldu? ajtpa!

Agrafija — Men vaqtlyuu qblam dep ajta alvajmbn. Biroq vaş çoşuuşa qarşb emesmin.

Kackarjov — Basa, mbna, mbna, mbna vajatadan uşul kerek emespele. Qana qolunardb albr kelgile.

Podkolesin — Oazbr, qazbr. (Eñkejip Kackarjovşo nirdeme ajtmaqş volordo, Kackarjov teep çiveret).

Kackarjov — (Eköşny qol qarmaştbrp) Qudajeköşne ten uzaq ömyr versin. Nikeleriner quttu volup, işiner onolsun. Yjlenyy degen- din özy mbna uşundaj volot. Zvoşikke oturup albr, ajda, tart degen- dej emes, bul özy uşundaj çbjbn iş volot. Qana emese, men azbr

aşqana çaqqa varıp keleşin. Ivan Kuzmic kelindin wetinən əp qojcu, Emi əvyugə aqluusun (*Agrafijaqa*) Ectekə emes, ujalvaşp, əpse əp alsın. (*Kackarjov cəşp ketel*).

Podkolesin — (*Eñkejip qolun əp*) Altınəm, qoluñuz eminelik-ten çaqş volup qalojan? Emi men, men-cədar camam qalojan çoq. Çyr bldam nike qjdərsə. (*Agrafijanə syjəst*).

Agrafija — Qandajca, siz tm ele tasqaqtatp kettiniz o. Şaş-lyş volup qalvas veken.

Podkolesin — Men andaj səzdy taqər uqqum kelbejt. bldam ele uşul mynəttyn icinde nike qjdərsəq eken.

Kackarjov — (*Kirip kelip*) Bara kelde, mənakej, çanə adam volvodonarə. Silerdin kelecəğerdin uşundaj volorun, men alda qacan ojləp çyrgəmy. (*Agrafijaqa*) Siz bldaməraaq kijinip kele qojunuz. Men qonoqtordu çaqərtəp, at, aravanə dajardatəp qojdum. El cirkəəge alda qacan ele coşulsa kerek. Sizdin nike qjjuoşa arnalojan kijimde-riñiz dajar cəşar dejm?

Agrafija — Dajar. Mymkyn volso men bir mynəttə kijinip kele qojoun (*Çurqap cəşat*).

Podkolesin — (*Kackarjovqo*) Dosum saşa tenir çaloşasən. Sen qəzmatəndə aqtadən. Bir tuuşandarəm da maşa məndaj çaqşlyq qblojan emes. Senin cən dostuşundu emi vildim. Bul çaqşlyşəndə çyz çilda da unutrajəm. (*Qucaqtap*) Keler çazda senin atana varıp quran oqur kelem.

Kackarjov — Men da ətə qıvanəctuumun. Beri kelci, ekəəvyz bir qucaqtəşp əvyşp qojoluq (*qucaqtap*) qudaj saşa əmyr vərşin. Tuqu-muş əşp, valdarənd kəvəşyn.

Podkolesin — Dosum tenir çaloşasən. Men məndaj tirciliktin daamən çanə sezdim. Emi menin aldəmdən çanə dyjnənyñ eşigə acəldə. Qəşəraşan çandə, qurt-qumursqanə çanə kərdym. Murun menin ecte-meden qavarəm voləon çoq. Men mənə uşul çaqş turmuşun vaarənan qavarəşz çattəm.

Kackarjov — Men ətə qıvanəctamən. Dosum eminesin ajtasən, kənyldy völdu. Men aşqana çaqqa cəşp an-munulardə irettəp keleşin. (*Burulup*) Oşontseda saqtəqta qorduc çoq. Munun qalpaşp uurdap ala ketəjin. (*Qalpaşp əlp cəşp ketel*).

Podkolesin — Qapəraj, bul kyngə cəjin qandaj tircilik qəşp keldim. Uşu men degi tirciliktin maanisine tyşyndymy? Çoq, tyşyn-ğenym çoq. Menin vojdoq kezdeki tircilligim kənylsyz əttı. Əmyr çeldej soqtu. Buluttaj kəcty. Zaşəmdaj uctu. İctim, çedim, uqtadım. Çurt qandaj tircilik qəlsa, məndə oşolərdun şarəndə völdum. Dyjnədə

qatəşz turuudan çaman nərse çoq eken o. (*Kəşylyp*) Eger men padəşə volso, əz qol astəma qaraşan eldin, çurtun vaarənan qatəndu. voləula dep vujruq tarqatar elem. Dyjnədə çaqş tircilik ətkəzəm desəner, qatən aləşla. Mənə naşp qəzəq turmuş oşondo. (*Uncaşp arə, vər vasat*). Daşp bir ojlənuq qaraşanda, vutu qoluñ kişendelyy şajqtuu da volot ee? (*Eşikti qarap*) Daşp qacəp ketyygə voləos veken. Qoj, eşiktin aldənyñ vaarə el ee. Qacəp vərə çatqanda Oj, toqto, qajda varəşd dese masqara volup qalar vəkemin. (*Tereze çaqqa vərşp*) tereze acəq turoşan eken, uşu terezedən sekirip tyşp ketsem qantet. Qoj, vijk cəşar. (*Terezenin çanəna kelip*) Çoq, acaşp dale vijk emes eken. (*Başp şajpalap*), çəlanəş ujat volə vəkemin. Mejl, emine volso seklirip tyşp bir vajqap kəşəyn. (*Eñkejip*) qudaj saqtaj kər, eñ ele vijk eken. (*Təştan*) Zvoşşik! yn: at əlp vaarənyş? Semən kəpəşəny cəjin qanca aləşn?

Yn — Artəq suravajm, çəşpma ele təşp.

Podkolesin — Vaqəşə völdu! Qana tart. (*Şərttan qoşquroş şaldərap, arəş çyryp ketel*).

Agrafija — (*Taza kijinip kiret*) Emine ekenin vəşəjm, tula vojun. ele qalcəldaj. (*İmerilip çyğrət*) Eej, qajda ketken? Çan çoq qo. (*eşikti acəp*) Fekla, aaj, Fekla! Ivan Kuzmic qajda cəşp ketti?

Fekla — (*Təştan*) Al oşondo.

Agrafija — Qana, məndə qajş çerde?

Fekla — (*Kirip*) E votom, çana emele uşunda oturat ele o.

Agrafija — Kəşp turəşn o, çoq qo?

Fekla — Ydən ec çaqqa cəşp ketkəndə voləon çoq, men eşiktin aldənda ele olturdum.

Agrafija — Anan qajda ketti?

Fekla — Biləjm, vaşqə eşikterdən cəşp ketken çoq veken? Çə vəkim Arınəny çanəna kirdi?

Agrafija — Apataj, ap!

Arina — (*Kirip*) İj, emine volup qaldən?

Agrafija — Ivan Kuzmic sizdin çanənyşda oturəş?

Arina — Çoq, məndə oturəş vələ.

Kackarjov — (*Kirip*) Emine volup ketti?

Agrafija — Ivan Kuzmic çoq.

Kackarjov — Emine, cəşp ketti vələ?

Agrafija — Çoq, cəqqandaj voləon çoq.

Kackarjov — Anan qajda ketti?

Fekla — Biləjm qajda ketkenin. Taqər adamdən vaşp qattə. Ydən cəqqandaj dale voləon çoq. Men eşiktin aldənda oturdam.

Arina — Başqa eşikten cəsar ketkəndej volqon çoq.

Κακκαρον — Μήνα qızıq, yjden cəsar ketken çoq, çe yjde çoq. Bul qandaj voldu? (*Ojlonup*) İi, oşol neme çazınır qalıp çyrnəsün. İvan Kuzmıc, aj İvan Kuzmıc! O, qojcu ojnuñdu. Balaca çazınır qalasıñ da. Qoj dejm, cirkəgə vərə turqan ıvaq volup qaldı. Oşondoñ da ojun volovu. (*Berkilerge*) Qajda kettı eken? Çoq, al kete alıaj. Mēna men anıñ qalpaqıñ uırdap ala kettim ele.

Arina — Arqı yjdın sərıñdaqı qızmat qılıp çyrğen qızdan surap kərəlyu? Al vajatan ele kəcədə çyrğen. (*Baarı çavılıp çaqrat. Dunja çırqap kiret*).

Arina — İvan Kuzmıcı kərdynıy?

Dunja — Kərdım, terezeden sekirip tyşyp kettı. (*Agrafija vaqırıp oturup qalat. Qalqandarı*) terezeden?

Dunja — Oova, terezeden sekirip tyşyp, zvoşık çaldap oturup ketip qaldı.

Arina — Sen ras ajtasınıy?

Κακκαριον — Qalp ajtat. Qajdan sekirip tyşsyn.

Dunja — Qudaj ursun, sekirip tyşty. Sekirip tyşkənyñ mēnavı mañdajdaqı dykəncy da kərdu. Çıjırma tıjırnıça zvoşıkçı çaldap oturup kettı.

Arina — (*Κακκαριον*) Bul emine degen masaqarasılıqıñ? Uşuntip masaqara qılmaqı velen. Altınız çazqa kelip mēndajdı taqır kərgen emesmın. Çıgıt emes ele, betiñ tyğəngyr turvajıñıy. Bytın el çurtumdun aldında şermende qıldıñ. Betiñ tyğənsyn (*Agrafijanı qolunan çetelep, degdeñdetip alıp cəsar ketet*).

Fekla — Ee, valam, qandaj ekenıñ? Kempirsiz daqı çumuştu vytyrət ekenıñ ee? Uşundaj volorun men alda qac an ele vıllıp qojıq mun. Men dalaj adamdarıça qatın alıp vırdım. Bıroq mēndaj terezeden sekirip tyşə qacır ketkenderi volqon emes.

Κακκαριον — Ras ele, munusu masaqarasılıq voldu. Qoj, men anı çaj tartıvıajıñ. Çırqap vağır alıp kele qojıqun. (*Qolundaqı qalpaqıñ Feklağa kıjgize qojup qacır cəsar*).

Fekla — Oova, vağır alıp kele oşoj. Eşikten cəqsada vırdeme ele terezeden sekirip tyşkəny eminesı. Betim İj, betim coñ ele eme... (*Eldi qarap qatuu kılıt*).

KƏŞƏGƏ.

- 2925

Ваазь 1 с. 50 т.
Мицавазь 40 т.

ПРОВЕЗЕНО